

Xəbər
Əxlaqsız şagirdin videosundakı qızdan şok addım
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 fevral 2018-ci il Bazar ertəsi № 33 (6922) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bayıl sakinlərinə 3 gün vaxt verildi - xəbərdarlıq

Bundan sonra polis postları qoyulacaq və əraziyə heç kim buraxılmayacaq; sürüşmə zonasında risk artır...

yazısı səh.3-də

Rusiyanın Azərbaycana səfir təyinatının gecikməsində seçki motivi

yazısı səh.4-də

Erməni ekspert:

"Bizi Azərbaycandan yalnız xarici dəstək xilas edə bilər..."

yazısı səh.11-də

Prezidentliyə iddialı müxalif partiya sədri İrana getdi

yazısı səh.5-də

Fəzail Ağamalı:

"Yəqin İlqar Məmmədov türmədə oturub fikirləşir ki, bu, doğrudan da mənəm?"

yazısı səh. 8 və 9-da

İqtisadçı ekspertdən bədbin proqnoz:

"Neftin ucuzlaşması sürətlənə bilər"

yazısı səh.4-də

Sabir Rüstəmcanlı:

"Birləşməsək, onun-bunun mədəsində əriyib gedəcəyik"

yazısı səh.12-də

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda təhsil pulsuz olacaq

yazısı səh.14-də

Beyləqanın sabiq deputatı əmlak mənimsəməkdə suçlanır

yazısı səh.2-də

Küçələrdə "Nə alsan 1 manata" deyən çinli və pakistanlılar niyə yoxa çıxıb...

yazısı səh.14-də

Seçki "paradı" və 11 apreldən sonrakı əsas hədəflər

"TOP" BAKININ MEYDANINDA, SEÇİM MOSKVADA - KRİTİK GÖZLƏNTİ

Azərbaycan uğrunda rəqabətdə önə Avropa çıxır - yeni xüsusiyyətlər; Azərbaycanı qazanmağın formulu isə bəlli: əvvəlcə Dağlıq Qarabağ üçün ədalətli sülh!; **azərbaycanlı deputat:** "Biz Qərblə Rusiya arasında toqquşma meydanı olmaq istəmirik..."

musavat.com
Toğrul İsmayil

yazısı səh.7-də

Xaləddin İsgəndərovdan seçki öncəsi sabotaj

İcra başçısının adamları vətəndaşların qanuni sənədlərini saxta elan edib pul istəyirlər; ahıl qadın rüşvət vermədiyi üçün evi traktorla darmadağın edilib...

yazısı səh.10-də

Ayaz Mütəllibov

Eks-prezidentdən Rəsul Quliyevə: "Deyir-desin də..."

yazısı səh.6-də

Fazil Məmmədovun otelləri əlindən alınır

yazısı səh.2-də

Elxan Şahinoğlu: "Qarabağın azərbaycanlı icmasının rəhbəri dəyişməlidir"

yazısı səh.3-də

10 gündən çox idi ki, Bayıl yamacında sürüşmə zonasında aktivlik müşahidə edilmirdi. Lakin son günlər havaların yağmurlu keçməsi nəticəsində ərazidə sürüşmə aktiv fəzaya keçib. Nəticədə Teleqül-lədən 250-300 metr aşağıda yaranmış çətin dərinliyi 6 metrə çatıb, yamacda yerləşən evlərə isə ciddi zərər dəyib.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı olaraq fevralın 10-da hadisə baş verdikdən dərhal sonra əraziyə yollandıq. Biz orada olduğumuz zaman "Cənubdə" deyilən ərazinin sakinləri küçəyə toplaşmış, evlərin uçduğu Əli Nəzmi küçəsinə baxırdılar. Ərazidə müvafiq qurumların nümayəndələri, polis də vardı. Onlar vəziyyətin ciddi olduğunu bildirib, sürüşmə yerinin yaxınlığına, yalnız o ərazidə evləri olanları buraxırdılar. Həmin sakinlər də cəld şəkildə evlərinə qalxıb, bəzi əşyalarını götürüb, çıxırdılar. Hadisə nəticəsində sakinlərin sözlərinə görə, 3 ev ciddi ziyan dəyib, bir işıq dirəyi isə aşmış. Lakin rəsmi açıqlamada zərər görmüş evlərin sayının 4 olduğu bildirilib. Evlərdə yaşayış olmadığı üçün sürüşmə zamanı bədbəxt hadisə yaşanmayıb. Sakinlərin sözlərinə görə, ərazidə sürüşmə 10 fevral saat 13 radələrində aktivləşib. Daha sonra isə evlər, işıq dirəyi aşmış. Evlərdən birinin yararsız hala düşməsinin səbəbi üzərinə işıq dirəyinin düşməsidir. İşıqlar kəsildiyi üçün dirəyin aşması nəticəsində yanğın və digər bu kimi hadisə baş verməyib.

Qeyd edək ki, sürüşməyə yaxın ərazidə tikilən evlərin konstruksiyaları çox zəifdir. Həmin evlərin heç bir sənədi yoxdur. Bəzilərinin divarı dağa dirənib və sürüşmə baş verən kimi dərhal torpağın altında qalacaq. Lakin aşağı hissələrdə hüdükmərtəbəli evlər də var ki, onlara heç bir zərər dəyməyib. Buna baxmayaraq, bütün ərazidə kommunal xətlər kəsilib. Ona görə həmin mənzillərin sahibləri də evlərində qala bilmir-

Bayıl sakinlərinə 3 gün vaxt

verildi - xəbərdarlıq

Bundan sonra polis postları qoyulacaq və əraziyə heç kim buraxılmayacaq; sürüşmə zonasında təhlükə artır...

lər.

Hadisə baş verən günü əraziyə Səbayel rayonunun icra başçısı Eldar Əzizov da gəlib, sakinlərlə görüşüb. İcra başçısı da vəziyyətin ciddi olduğunu söyləyib. Bildirib ki, bu həftə Bayıl yamacında sürüşmə təhlükəsi olan ərazidə yaşayan sakinlərə kirayə pulu verəcək.

Biz orada olduğumuz zaman bəzi sakinlər yük maşınları gətirib, əşyalarını evlərindən çıxarırdılar. Ancaq böyük əksəriyyət çarəsiz şəkildə gözləyir-

di. Bildirdilər ki, əvvəla əşyalarını aparacaq evləri yoxdur. İkincisi də onlara heç bir maddi dəstək olunmayıb ki, yük maşını gətirib, evlərini boşaltsınlar. Sakinlər kirayə pulu alacağıları günə gözləyirdilər. Bildirdilər ki, 3 həftədir icra başçısı tərəfindən kirayə pulu ödəniləcəyi ilə bağlı onlara söz verilir. Lakin bu, sadəcə olaraq söz kimi də qalır.

Öyrəndik ki, fevralın 10-dan 11-nə keçən gecə sakinlərin bir qismi 163 sayılı orta məktəbdə yaradılan sığınacaqda, digərləri isə qohumlarının evlərində gecələyiblər. Sakinlər bildirdilər ki, ərazidə gecə saatlarında da sürüşmə müşahidə olunub.

Əraziyə yaxın məsafədə yaşayan məcburi köçkün Zahid Aslanov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, sürüşmə nəticəsində onun evi uçmasa da divarlarıdakı çatlar böyüyüb: "Hadisədən sonra bizim də evin altından torpaq qabarıb. Yuxarıdan olan basqı görünür mənəm həyətimdə bu cür halların yaranmasına səbəb olub. Nəticədə evin divarlarındakı çatlar böyüyüb. Ailəm axşam 163 sayılı məktəbdə gecələyib. Təhlükənin miqyasının genişləndiyini görüb, evdən əşyalarımızı çıxarmağa başlamışıq".

Sakin Elməddin Muradlı isə bildirdi ki, onlara evlərini tərk etmələri üçün 3 gün vaxt verilib:

"Hazırda ərazidə son durum belədir ki, polis postları qurulub, sakinlər isə yavaş-yavaş evlərindən əşyalarını çıxarırlar. İcra hakimiyyətinin də nümayəndələri gəlib, əhaliyə göstəriş veriblər ki, 3 gün ərzində hər kəs əşyalarını götürüb, evi tərk etsin. Bildirilib ki, 3 gündən sonra polis postları qoyulacaq və əraziyə heç kim buraxılmayacaq. Ancaq yenə də camaat narahatdır və siyahı hazırlayıblar ki, aidiyyəti orqanlara müraciət etsinlər. Çünki narahatçılıq var. İcra başçısı bildirib ki, camaata kirayə pulu verəcək ki, köçüb başqa yerdə yaşasınlar. O qədər görmüşük ki, qapını bağlayıb evindən çıxırsan, sonra gəlib ekskavatorlar evi sökürlər. Bakıda çox bu cür hadisələr baş verir. İnsanlar da ondan narahatdırlar ki, bir il sonra deyəcəklər burada heç sənənin evin olmayıb. Ya da gətirib elə kompensasiya verəcək ki, onunla razı olmasan belə, evindən çıxacağın üçün də heç nə edə bilməyəcəksən. Yəni son vəziyyət belədir. Əhalinin yarısı məktəbdə, yarısı qohumunun evində gecələyib. Ancaq səhər açılan kimi hamısı gəliblər məhəlləyə. İnsanların qalması üçün yer yoxdur. 3 həftə qabaq açıqlama vermişdik ki, kirayə pulu vermişik. Onu kimə, harada vermişdilsən, biz bilmədik. İndi isə açıqlama verib ki, kirayə pulu ödəniləcək. Bunu da nə zaman və hansı mexanizmlə verəcəklər, hələ bilinmir. Bu axşam bir qədər də torpaq sürüşməsi olub. Bu gün səhər saatlarında Səbail rayon icra başçısı da ərazidə olub. Hələ ki, ancaq baxmaqda məşğuldurlar. Digər yüksək çinli məmurlara rast gəlinmir. Ancaq bəzi mütəxəssislər gəlib, əraziyə baxıb, gedirlər".

Ərazidə işlər aparən mütəxəssislərlə də əlaqə yaratmağa cəhd etdik. Lakin bazar günü olduğu üçün zənglərimizə cavab verən olmadı. Otən günü Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Geoloji Kəşfiyyat Xidmətinin Geoloji planlama ekspedisiyasının rəisi Əziz Qaralov bildirmişdi ki, sürüşmə aktiv fəzaya keçib və hər an orada hansısa fəsad baş verə bilər.

□ Əli RAİS
"Yeni Müsavat"

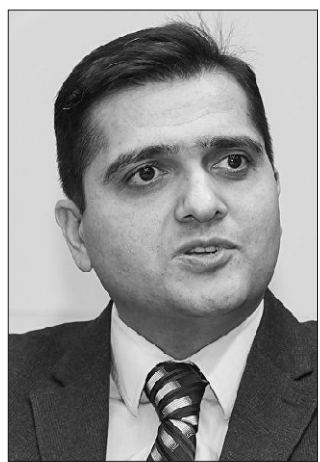
Həmsədrərdən Azərbaycana hörmətsizlik

Elxan Şahinoğlu: "Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icmasının rəhbəri dəyişməlidir"

Ötən həftə ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri - İqor Popov (Rusiya), Stefan Viskonti (Fransa), Endrü Sofer (ABS) və ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin daimi nümayəndəsi Anje Kaspersk Azərbaycan və Ermənistanda oldular. Həminin işğal altındakı Dağlıq Qarabağ bölgəsinə getdilər. Orada separatçıların lideri Bakı Saakyanla görüşdülər.

Diqqət çəkən məqamlardan biri isə Xankəndindəki görüşün keçirildiyi salonda qondarma rejim "bayrağının" asılması oldu. Bununla bağlı həmsədrlərin separatçıların bayrağının salonda qoyulmasına heç bir etiraz etməməsi Azərbaycanda etirazla qarşılandı. Münaqişənin həlli ilə bağlı yaradılan Minsk Qrupunun fəaliyyət göstərdiyi 25 il ərzində əhəmiyyətsiz qurum olması ilə yanaşı, bu cür yanlışlıqlarla bir daha problemin həllində maraqlı olmadığı qeyd olunur. Eyni zamanda, Azərbaycan tərəfin Xarici İşlər Nazirliyinin məsələyə etiraz bildirməsinin vacibliyi vurğulanır.

Lakin Qərb Universitetinin Tətbiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab

hissəsi sayılırdı. Sadəcə, həmin görüşün nəticəsi olmadığına görə aradı gəlmədi. Ona görə də separatçılarla görüşün hansı bayraq altında keçirilmişdi. Onda gərək biz özümüzünkülərə də etiraz edərdik ki, niyə bu cür danışıqlara razılaşmışınız. Ancaq bu görüş ön yuxarı səviyyədə razılaşdırılmış və xalq diplomiyasının tərkib

lendirməyəcək. O başqa məsələ ki, həmin qondarma bayrağın, o cümlədən separatçıların Dağlıq Qarabağdan kənardakı fəaliyyətlərini əngəlləməli, sərgilərdə iştiraklarına, nümayəndəlik açmalarına yol verməməliyik. Bakı bu məsələni diqqətdə saxlamağa çalışsın. Ancaq bəzən separatçılar boşluqlardan məharətlə istifadə edirlər. Məsələn, Rusiya dökanlarında "Artsax" markasıyla müxtəlif məhsullar satılır, bax bunun qarşısını dərhal almalıyıq. Çünki separatçılar bununla həm xarici bazarlara çıxır, həm də separatçılıqları davam etdirmək üçün zəruri maliyyə qazanırlar".

Politoloq Azərbaycanın məsələyə münasibət bildirməyəcəyini düşünür: "Rəsmi Bakı özü vasitəçilərin separatçıların lideri ilə danışıqlarına "yaşıl işıq" yandırır. Bu, Minsk Qrupunun mandatında da var. Ona görə rəsmi Bakının vasitəçilərə "Xankəndi-gedib separatçıların lideri ilə

görüşməyin, ancaq İrəvandakı görüşlərlə kifayətlənən" tələbini səsləndirəcəyini zənn etmirəm. Sadəcə, elə etmək lazımdır ki, həmsədrələr bölgəyə səfərləri zamanı yalnız Dağlıq Qarabağın erməni tərəfi ilə görüşlərlə kifayətlənməsinlər, hər dəfə Bakıda Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icmasının rəhbərliyi ilə də görüşsün. Mənim şəxsi fikrimdir ki, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icmasının rəhbərini başqasıyla dəyişməyə ehtiyac var. Minsk Qrupu əhəmiyyətsiz quruma çevrilib. Bir-birini dəyişən həmsədrlər yaxşı maaş alır və vaxtlarını öldürürlər. Sizə bir fakt deyim. ATƏT sədrinin bölgədəki şəxsi nümayəndəsi polşalı diplomat Anje Kasperskinin maaşı istə-

nilən polşalı diplomatın maaşından dəfələrlə yüksəkdir. O, az qala 20 ildən çoxdur bu vəzifədədir. O, Polşa XİN-də çalışsayağı həm maaşı aşağı olacaq, həm də 9-dan 6-ya qədər çalışmalıydı. İndi isə sakit şəraitdə işləyir, hərdən cəbhə bölgəsinə baş çəkir, Qafqazın ən ləziz yeməklərini 20 ildir dadır və elə bu vəzifədən də pensiyaya çıxacaq. Onun nə marağı var ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tez həll olunsun? Onu hazırkı yaşında düşündürən pensiya zamanı nə qədər maaş alacağıdır".

Bazar günü olduğundan XİN-in məsələ ilə bağlı mövqeyini almaq mümkün olmadı.

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan neftinin qiyməti ucuzlaşır. Belə ki, "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 1,41 dollar ucuzlaşaraq 65,20 dollar olub. Ümumilikdə isə xam neftin qiyməti 2016-cı ilin yanvar ayından indiyədək ən yüksək həftəlik itki ilə üzləşib. Digərlərinə gəlincə, "Brent" markalı neftin bir bareli Londonun ICE birjasında 62,79 dollar, "Light" markalı neftin bir bareli isə Nyu-Yorkun NYMEX birjasında 59,20 dollara satılır.

Neftin kəskin dəyər itirməsinin əsas səbəbi isə, ABŞ-dakı aktiv neft quyularının sayının kəskin artmasıdır. Belə ki, ABŞ-dakı aktiv neft-qaz quyularının sayı ötən həftə 29 ədəd artaraq ümumilikdə 975 ədəd təşkil edib. Keçən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ölkədəki aktiv neft-qaz quyularının sayı 234 ədəd çoxalıb. Ötən hesabət həftəsində ABŞ-dakı aktiv neft quyularının sayı isə 26 ədəd artaraq 791 ədəd olub. Bu, son 1 ildə ən sürətli həftəlik artımdır.

Bu barədə "Yeni Müsavat" a danışan iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov da vurğuladı ki, neftin bir həftə bundan öncə bazarlarda 70 dollardan yuxarı qiymətə satılması müəyyən qədər köpük qiymətlər hesab olunurdu: "Çünki tələb və təklif arasında elə ciddi bir disbalans yaranmamışdı. Burada spekulativ izlər də hiss olunurdu. Eyni zamanda onu da nəzərə almaq lazımdır ki, trendlərdən asılı olaraq bazar iştirakçılarının bir qismi ona uyğun mövqə tutular. Yeni qiymətlərin qalxması tendensiyası müşahidə olunduqda, alışa keçirlər ki, bu da qiymətləri artıran əsas səbəblərdən biri idi. Son günlərdə neftin ucuzlaşması müşahidə olunur. Çünki qiymətlərdə doymuşluq var. Bazar doyduğu halda qiymətlərin aşağı düşməsi təbii. Ancaq eyni zamanda buna təsir edən digər faktorlar da var. ABŞ-da son günlərdə neft hasilatının sürətlə artması qiymətlər üçün təzyiç formalaşdırın məqamlardan biridir. ABŞ ilk dəfə olaraq gündəlik 10 milyon bareldən artıq neft hasilatını təmin edə bildi. Əvvəlcədən proqnozlaşdırılan kimi, neftin qiyməti ABŞ-da neft sektoruna investisiyanın artmasının şərtləndirən əsas amil olmaqla şist neft istehsalının sürətlə artmasına gətirib çıxaracaq. Bu proqnozlaşdırılındır və artıq oxşar situasiya formalaşmışdır. Bazarlar müəyyən dövr ərzində qeyd olunan informasiyanın psixoloji təsiri altında alıcılar daha passiv mövqə sərgiləyəcək ki, bu da son nəticədə qiymətləri aşağı istiqamətdə tətikləyəcək. Eyni zamanda bazarlarda investor qismində çıxış edən tərəflər isə qiymətlərin azalması hallarında satış keçirlər. Bu satışlar isə bazarda təklifi əhəmiyyətli səviyyədə artırır. Hətta növbəti dövrlərdə qiymətlərin ucuzlaşması prosesi sürətlənə bilər".

Iqtisadçı onu da qeyd etdi ki, ümumilikdə 2018-ci il üçün neftin qiyməti ilə bağlı proqnozlar əvvəlki illərlə müqayisədə daha optimistdir: "Enerji sektorunda fəaliyyət göstərən qurumların bu istiqamətdə proqnozları təxminən orta göstərici olaraq 60 dollardır. Düşünürəm ki, qiymətlərin indiki təzyiçlər altında 60 dollardan aşağı düşməsinə baxmayaraq, ilin ikinci rübünün əvvəllərindən etibarən, yeni aprel ayından sonra yay turizm sezonunun başlaması ilə əlaqədar tələbat artacaq. Bu da qiymətlərin yenidən müəyyən qədər korreksiyasına gətirib çıxaracaq, neft yenidən 60 dollardan baha satılacaq. İlin ikinci yarısında isə qiymətlərə təzyiç edən faktorlardan biri OPEK və OPEK-ə daxil olmayan ölkələrin hasilatı tənzimləməsi ilə bağlı razılaşma ilə əla-

qədar müzakirələrdir. Bu müzakirələrdən çıxan nəticələr də öz təsirinə göstərəcək. İlin ikinci yarısında qiymətlərin müəyyən qədər artması gözləniləndir". R.Həsənovun sözlərinə görə, ilin sonuna doğru bazarda təklif tələbi üstələyərse, bu artım baş verməyə də bilər: "Ancaq onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu günlərdə BP 2018-ci ilin sonuna neftin qiymətinin 55 dollara qədər ucuzlaşması proqnozu ilə də çıxış edib. Burada əsas götürülən indikatorlardan biri təklifin yenidən tələbdən daha çox olması məqamıdır. Çünki 2017-ci ilin sonlarında artıq tələb və təklif arasında tələbin xeyrinə vəziyyət, gündəlik 1,1 milyon barel dəyişmişdi. Ancaq yenidən təklifin həcmində artım müşahidə oluna bilər. Bundan başqa, OPEK-ə daxil olan, lakin razılaşmada müəyyən güzəştlər əldə etmiş ölkələrin neft hasilatının dinamikası da proseslərdə müəyyən qədər öz təsirinə göstərir. Ancaq təbii ki, neftin qiymətini əvvəlcədən proqnozlaşdırmaq çox çətindir. Burada ən müxtəlif faktorlar prosesə təsir göstərə bilər. Biz onu da nəzərə almalıyıq ki, hazırda yaxın Şərqdə gərginlik artmaqdadır. Xüsusilə də Türkiyənin Suriya ərazisində apardığı təmizləmə əməliyyatların gələcəkdə beynəlxalq təkliyə üzləşməsi, bu kimi hadisələrin qiymətlərə təsiri də baş verə bilər".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
"Yeni Müsavat"

İqtisadçı ekspertdən bədbin proqnoz

Rəşad Həsənov: "Neftin ucuzlaşması sürətlənə bilər..."

Rusiyanın Azərbaycana səfir təyinatının gecikməsində seçki motivi

Təyinat prezident seçkilərindən, yoxsa ondan sonra gerçəkləşəcək; ekspertdən maraqlı şərh...

Rusiyanın Azərbaycana səfir təyinatı gecikir. Dekabr ayında Rusiya XİN-in sözcüsü səfir təyinatının yanvar ayında olacağını bildirsə də artıq fevralın yarısı keçir təyinat hələ reallaşmayıb. Qeyd edək ki, 2017-ci il noyabrın 27-də Rusiya prezidenti Vladimir Putin Azərbaycanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən azad edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Daha əvvəl Rusiya Dövlət Dumasının MDB işləri, Avrasiya inteqrasiyası və həmvətənlərlə əlaqələr üzrə komitəsinin Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Kadrlar Departamentinin direktor müavini Georgi Zuyevin Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri vəzifəsinə namizədliyini dəstəklədiyi barədə informasiya

yayılb. Ardından bəzi media orqanlarında Azərbaycan tərəfinin G.Zuyevin təyinatına aqreman vermədiyini və bu səbəbdən Zuyevin namizədliyinin arxa plana keçirilməsi olduğunu yazıb. G.Zuyev xarici işlər naziri Sergey Lavrovun yaxın adamı

və qatı ermənipərəst, anti-Azərbaycan mövqeyində olduğu bildirilir. Planının baş tutmadığını gören Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov isə keçirdiyi mətbuat konfransında Rusiyanın Azərbaycan hökumətindən Georgi Zuyev üçün aqreman istəmədiyini bəyan edib. Beləliklə, iki ölkə arasında qısa müddətli səfir qalmaqlı yaşanmışdı.

Səfir təyinatının hələ olmadığı isə problemin hələ də qaldığı və yoluna qoyulmadığını deməyə əsas yaradır.

Azərbaycanda və Rusiyada yaxın iki ay ərzində prezident seçkilərinin keçiriləcəyini nəzərə alsaq bu müddətdə Rusiyanın səfir təyinatının olub-olmayacağı, seçkidən əvvəl, yoxsa sonraya saxlanacağı sualı ortaya çıxır.

Politoloq Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, səfir təyinatı məsələsində düşünürəm ki, söyləmək üçün kifayət qədər əsaslar var: "Zuyevin namizədliyi hələ Duma yay tətilinə getməzdən öncə orada müzakirəyə çıxarılıb qəbul edilmişdi. Sonra da bu barədə rəsmi informasiya Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin saytında yerləşdirilmişdi. Yeni bu Rusiya tərəfindən həll edilmiş məsələ idi. Lakin Lavrov bunu açıq-aşkar dandı. Lavrovun bunu baş vermiş hadisənin dünyaya yayılmasının qarşısını almaq, özünün planının baş tutmadığı barədə birmənalı rəy yaranmasına mane olmaq üçün etdiyi bəlli idi. Yeni səfirin Azərbaycana göndərilməsi gecikir. Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarova bildirmişdi ki, 2018-ci il yanvarın əvvəlində Rusiya Azərbaycana öz səfirini göndərəcək. Zaxarovanın dediyi vaxtdan bir aydan artıq keçir, təyinat hələ də olmayıb. Böyük ehtimalla səfir postuna namizədlərin razılaşdırılması məsələsində bir düşüncə meydana gəlib. Bu düşüncənin həllənməsi məsələni ləngidir. Rusiya son zamanlar Dağlıq Qarabağla bağlı münasibətlərdə Ermənistanın işinə yaraya biləcək addımlar atır. Məsələn, Zuyevin təyinatında ermənipərəst bir səfiri Azərbaycana göndərmək planı məhz Dağlıq Qarabağla bağlı Lavrovun qurduğu oyunun tərkib hissəsi idi. Mən heç də istisna etməm ki, yenə də hansısa bir namizədi Azərbaycana təklif edə bilərlər və Bakı yenə də onun namizədliyi ilə bağlı haqlı olaraq etirazını bildirir. Yeni bu dəfə rəsmi yazılı

şəkildə namizədi göndərmək yox, şifahi surətdə bir növ, ilkin nəbz yoxlaması kimi ola bilər".

Ekspert vurğuladı ki, hər bir halda Rusiya kimi böyük bir dövlətin belə həssas bir nöqtəni səfirsiz saxlaması kifayət qədər qeyri-adi və suallar doğurur: "Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan prezident seçkiləri olacaq və Rusiyanın həmişə Azərbaycandakı seçkiləri yaxından təqib etməsi bəllidir, o zaman burada səfirliyinin olmasının əhəmiyyəti bir qədər artır. Azərbaycan kimi önəmli ölkəyə səfir göndərilməsi Rusiyaya ciddi şəkildə lazımdır. Bütün bunlara baxmayaraq hələ təyinatın olmaması ortada ciddi problemin mövcudluğundan xəbər verir. Çox güman ki, Rusiyanın Azərbaycana səfir təyinatı bu iki ölkədə çox yaxın zamanda keçiriləcək prezident seçkilərindən sonra baş tutacaq. Bunun üçün də kifayət qədər səbəb var. Azərbaycan da, Rusiya da çətin bir geosiyasi regionda yerləşir. Hər iki ölkədə protest elektoratu mövcuddur və hər iki ölkədə sosial vəziyyət sabit deyil. Həmçinin iki ölkə iqtidarlarının bütün diqqəti indi keçiriləcək prezident seçkilərindədir. Ona görə çox güman ki, səfir təyinatı aprel ayının ikinci yarısından sonra baş verəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

11 apreldə Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkiləri iki ay qalır. Günlər keçdikcə prezidentliyə iddialıların sıraları genişlənir. Eyni zamanda, seçkiləri boykot edənlərin də sayı çoxdur.

Milli Şura və AXCP-nin ardınca ALP, GAP, ADR, REAL, NİDA, D18 və son olaraq, ötən həftənin şənbə günü Müsavat və Ümid partiyaları seçkilərdə iştirakdan imtina etdilər.

Bununla belə müxalifətin seçkilərdə iştirak edəcək qurumları da artıq məlumdur. Belə ki, AĞ Partiya, VIP, YAXCP və ALDP kimi partiyalar iştirakda qərarlıdır. KXCP ilə bağlı isə müəmmalı durum yaranıb. Doğrudur, partiyanın Ali Məclisi sədr Mirmahmud Mirəlioğlunun namizədliyini irəli sürüb. Lakin partiya oktyabrda gözlənilən seçkilərlə bağlı namizədini irəli sürmüşdü. Qəfildən seçki vaxtının aylar öncəyə çəkilməsi KXCP-ni seçim qarşısında qoyub. ADP-də də eyni situasiya yaranıb. Hələ bu partiyanın da seçkilərdə iştirak edib-etməyəcəyi məlum deyil. Qurumun sədri Sərdar Cəlalov "Yeni Müsavat"a verdiyi açıqlama-

da seçkilərdə iştirakın tərəfdarı olduğunu, lakin maliyyə durumlarının aşağı olduğunu, maddi köməklik olacağı təqdirdə iştirak edəcəyini bildirmişdi.

AMİP-in də yekun qərarı yoxdur. Bu partiyanın da seçkilərdən imtina edəcəyi ehtimalı daha yüksək görünür. Seçkilərdən imtina ilə bağlı ən müxtəlif mövqelər meydana çıxıb. Qərar doğru sayanlar da, səhv olduğunu deyən də var. Ən çox müzakirə edilən məsələlərdən biri boykotçuların əslində iştirak edən iddialılara namizədliklərinin qeydə alınması ilə bağlı kömək etdikləri yönündədir. Nə qədər az müxalif namizəd seçkilərdə iştirak etsə, bunun onların xeyrinə işlədiyi bildirilir.

Prezidentliyə namizədliyini irəli sürən AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı hesab edir ki, boykot qərarı heç bir halda faydalı deyil: "İndiki məqamda seçkilərin boykot edil-

Bu həftə prezidentliyə iddialılar imza toplamağa başlayacaqlar

Mikayıl Rəhimov: "Müraciət edənlərin ərizəsinə beş gün ərzində baxıb, imza vərəqələri verməliyik"

Tural Abbaslı: "İndiki məqamda seçkilərin boykot edilməsini doğru addım hesab etmərəm"

məsini doğru siyasi addım hesab etmərəm. Çünki hakimiyyət tərəfindən siyasi fəaliyyət meydanının maksimum dərəcədə daraldığı bir zamanda seçki mühtinin gətirəcəyi fərsətlərdən imtina etmək məntiqlə deyil. Hələ nəzərə alsaq ki, boykot qərarının seçkilərin legitimliyi məsələsinə nə ölkəmizdə, nə də beynəlxalq aləmdə heç bir hüquqi, siyasi təsir mexanizmi yoxdur, o zaman bu qərar ümumiyyətlə əhəmiyyətini itirir. Digər müxalif partiyaların boykotu fonunda AĞ Partiya olaraq bizim seçkilərdə iştirakımızın bizə əlavə dividendlər gətirib-gətirmədiyini deyə bilmərəm. Çünki biz ümumiyyətlə bu barədə düşünmürük və müzakirə aparmırıq. Özünü əsas müxalif partiyanı hesab edənlərin prosesdən çə-

kilməsi mənə nə bizim, nə də ümumi proses üçün faydalı deyil. Ümumi prosese niyə faydalı olmadığı barədə yuxarıda fikirlərimi bildirdim. Bizə AĞ Partiya olaraq niyə faydalı deyil? Ona görə ki, seçki mərhələsində meydana nə qədər az müxalif namizəd olsa, hakimiyyətin təzyiqləri daha çox olacaq. Həmçinin seçkinin müxtəlif mərhələlərində partiyaların bu və ya digər məsələlərdə birgə fəaliyyətinin önləniləcək. Buraya istər imzatoqlama, istər təbliğat-təşviqat, istər seçkilərin müşahidəsi və s. mərhələləri daxil olmaqla, bu mərhələlərdə tek başına olmaq çox ağırdır. Üstəlik boykot qərarı verən siyasi qüvvələr iştirak edən qüvvələrin üzərinə hücum da edərsən, basqı yaratmağa çalışsən, daha

bir problem ortada olacaq. Artıq boykot qərarı verən siyasi quruluşlar əks mövqedə olan müxalif partiyaların üzərinə siyasi, mənəvi, psixoloji hücum etməyə başlayıb. Belə olan halda isə seçkidə iştirak etmək qərarı alanlar iki cəbhədə - həm hakimiyyətlə, həm də özünə müxalif deyən qüvvələrlə mübarizə aparmağa məcbur olacaq. Biz hələ hakimiyyətlə seçki mübarizəsinə başlamamışdan özümüzün müxalif cəbhəmizdən olan hücumları dəf etməyə məcbur qalmışıq. İndi özünüz düşünün ki, bu boykot qərarları bizim və Azərbaycan xalqının xeyrinədir, ya ziyanına?"

Bu həftə seçkilərlə bağlı hansı prosedurları aparılacağı ilə bağlı MSK-nın katibi Mikayıl Rəhimovla

əlaqə saxladıq. O, prezidentliyə namizəd olmaq üçün müraciət edənlərə bu həftə imza vərəqələrinin paylanılacağını bildirdi: "Prezident olmaq istəyən vətəndaşlarımız imza vərəqələri paylanacaq. Müraciət edənlərin ərizəsinə beş gün ərzində baxıb, imza vərəqələri verməliyik. Bundan sonra da imzatoqlama kampaniyası başlayacaq. Həftənin sonunda yəqin maarifləndirmə tədbirlərimiz başlayacaq. Hələ ki bu mərhələdir. Hər bir namizəd imzaları toplayıb hazır edəndən sonra seçkilərə 50 gün qalmışdan 30 gün qalmışa qədər imzaları Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim etməlidir. Bu da mart ayının 12-nə qədərdir. Bu həftə qeyd etdiklərimiz olacaq".

□ **Cavansir ABBASLI**
□ "Yeni Müsavat"

Apreldən sonra Bakı Qarabağ danışıqlarını kiminlə aparacaq?

Ermənistanda parlament idarəçiliyinə keçid yeni vəziyyət yaradır; **politoloq:** "İlham Əliyev, böyük ehtimalla, yenə eyni şəxslə - Serj Sərkisyanla görüşəcək..."

Ermənistanda aprelin 2-də prezident seçkisi keçiriləcək. İşğalçı ölkənin konstitusiyasına edilən düzəlişlərə əsasən, aprelin 2-də keçiriləcək seçkilərdən sonra Ermənistanda parlament idarəetmə sistemi tətbiq ediləcək.

Yeni düzəlişlərə görə, prezident dövlət başçısı hesab edilir, lakin konstitusiyaya həyata keçirildikcə, 101 üzvdən ibarət Milli Məclis ölkənin əsas hakimiyyət orqanına çevriləcək. Ölkə prezidenti ümumxalq seçkiləri vasitəsilə deyil, Milli Məclis tərəfindən seçilir. Prezident 7 il müddətinə Milli Məclis üzvləri tərəfindən seçiləcək. 2 apreldən sonra Milli Məclisin formalaşdığı hökumətin başçısı - baş nazir ölkədə əsas söz sahibi olacaq.

Yeni idarəetmə sisteminə ölkə prezidenti, əslində baş ali komandan vəzifəsindən məhrum olur. Müharibə şəraitində isə bu vəzifəni baş nazir icra etməlidir. Silahlı Qüvvələr Hökumətə tabedir və hökumətin qərarları ilə hərəkətə gətirilir. Təxirəsalınmaz hallarda isə baş nazir müdafiə nazirinin təklifi ilə qərar qəbul edir və dərhal hökumət üzvlərinə məlumat verir.

Silahlı Qüvvələrdə ən yüksək vəzifəli hərbi qulluqçu baş nazirin təklifi ilə respublika prezidenti tərəfindən təyin edilən baş qərargah rəisidir. Qeyri-müharibə şəraitində baş qərargah rəisi baş nazirə tabedir,

müharibə zamanı Silahlı Qüvvələrə ali baş komandanı qismində baş nazir rəhbərlik edir.

Hazırkı prezident Serj Sərkisyan prezidentliyə namizəd deyil. Onun baş nazir olacağı gözlənilir. Səlahiyyətləri az qala simvolik həddə qədər az olacaq prezident vəzifəsinə isə Serj Sərkisyan Ermənistanın Britaniyadakı səfiri Armen Sərkisyanı gətirməyə, özü isə baş nazir olmağa çalışır.

Ermənistanda idarəçilik sisteminə qeyd olunan dəyişikliklər 2 apreldən sonra tətbiq ediləcək. İndiyə qədər yüksək səviyyədə aparılan Dağlıq Qarabağ danışıqlarında məlumdur ki, Azərbaycanı və Ermənistanı prezidentlər təmsil edib. 2 aprel seçkisindən sonra Qarabağ danışıqları Ermənistanın baş naziri, yoxsa prezidenti ilə aparılacaq?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, böyük ehtimalla, Ermənistanda prezident və parlament seçkisindən sonra bu ölkəni Qarabağ danışıqlarında prezident yox, baş nazir təmsil edəcək: "Çünki Ermənistan Konstitusiyasına edilən dəyişikliyə görə,

bu ölkədə seçkidən sonra əsas fiqur prezident yox, baş nazir olacaq. Yəni Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Dağlıq Qarabağ münasibətinin həlli yollarını gələcəkdə Ermənistan prezidenti ilə deyil, baş naziri ilə müzakirə edəcək. Aydın ki, İlham Əliyev, böyük ehtimalla, yenə eyni şəxslə - Serj Sərkisyanla görüşəcək. Çünki onun baş nazir seçiləcəyi ehtimalı yüksəkdir. Ancaq Serj Sərkisyanı yaxın gələcəkdə bir başqası da əvəz edə bilər. Buna baxmayaraq, Ermənistan üçün məsələnin mahiyyəti dəyişir. Keçmiş illərdə Serj Sərkisyan Qarabağ danışıqları barədə heç kime hesabat vermirdi. İndi isə baş nazir olduqdan sonra o danışıq-

ların gedişatı barədə daima parlamentə hesabat vermək məcburiyyətində qalacaq. Bu Azərbaycan üçün də yeni situasiya yaradır. Ona görə də fikrimcə, Azərbaycan parlamentinin də Qarabağ danışıqlarında rolunun artırılmasına ehtiyac var. Heç olmazsa, ildə bir dəfə qapalı iclasda danışıqların gedişatı haqqında millət vəkillərimizə məlumat verilməlidir. Bunu xarici işlər naziri Elmar Məmmədov da edə bilər. Məsələn, iki fakt deyim. Məmmədov nəçə ildir eyni fikri təkrarlayır: "substativ danışıqlar intensivləşdirilməlidir". O bunun mənasını cəmiyyətə və deputatlara izah etməlidir. Söhbət həmin ifadənin politoloji mənasından

Prezidentliyə iddialı müxalif partiya sədri İrana getdi - səbəb

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının (VIP) sədri, prezidentliyə namizədliyi bu partiya tərəfindən irəli sürülən Əli Əliyev fevralın 10-da İrana səfərə gedib. Bu barədə partiyanın mətbuat xidmətindən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, Əli Əliyev İran hökuməti tərəfindən dəvət olunub.

İran hökuməti İran İslam İnqilabının 39 illiyinə həsr olunmuş tədbirlərdə iştirak üçün VIP sədri Əli Əliyevi Tehrana dəvət edib. Partiya sədri isə bu dəvəti müsbət dəyərləndirib. VIP mətbuat xidmətinin məlumatında Əli Əliyevin bir neçə gün davam edəcək səfəri çərçivəsində İran prezidenti Həsən Ruhani, parlamentin türk əsilli deputatları və siyasi dairələrin təmsilçiləri ilə də görüşünün nəzərdə tutulduğu deyilir.

Qeyd edək ki, İran İslam İnqilabının 39 illiyinə həsr olunmuş tədbirlərə İran hökumətinin Azərbaycandan başqa hansısa müxalif partiya sədrini dəvət etdiyi haqda məlumat yoxdur. Belə bir dəvət olubsa belə, mətbuat məlumat verilməyib. Əli Əliyevdən başqa Azərbaycandan partiya sədrinin İrana getdiyini təsdiq edən məlumat da yoxdur.

Əli Əliyevin özü ilə əlaqə yaratmaq mümkün olmadığı üçün səfəri və ortaya çıxan bəzi suallarla bağlı ətraflı məlumat ala bilmədik.

□ **E.SEVİDAĞA,**
□ "Yeni Müsavat"

getmir. Yeni izah etməlidir ki, danışıqlar hansı istiqamətdə gedir. Və ya erməni həkəriylə Krakov şəhərində görüşdükdən sonra belə bir ifadə işləmişdi: "Danışıqlarda kreativlik var". Bunu da izah etməlidir. Nədir bu kreativlik? Axı irəliləyiş hiss olunmur. Tam əksinə, Azərbaycanın maraqlarının ziddinə olaraq ATƏT-in bölgədəki monitorinq qrupunun sayı artacaq. Bu-

nun nəyi "kreativlikdir"? Xarici İşlər Nazirliyimizdə çəvikliyə də ehtiyac var. Məsələn, Ermənistan prezidentliyinə əsas namizəd Armen Sərkisyan qeyri-qanuni Dağlıq Qarabağa gəlib. Buna münasibətdən belə görünür ki, sanki bu cür məsələlər artıq bizim üçün adlıdır. Ancaq bu, belə olmalıdır".

□ **Etibar SEVİDAĞA,**
□ "Yeni Müsavat"

Seçki "paradı" və 11 apreldən sonrakı əsas hədəflər

eləmək mümkündür. Bura ötən həftə Avroparlamentdə (AB-nin əsas qurumu - A.X.) "Azərbaycanın dostları" qrupunun təsis olunmasını da əlavə eləmək olar. Ötən saylarda qeyd elədiyimiz kimi, eyni sərəya təhlükəsizlik məsələləri də daxildir. Söhbət həmçinin, Azərbaycan qazı hesabına Avropanın Moskvadan energetik asılılığını minimuma endirməkdən gedir. Bu il bir seçmənti (TANAP) istifadəyə veriləcək Cənub Qaz Dəhlizi də artıq vurğulandığı kimi, Brüssel toplantısında diqqət mərkəzində olub.

Yəqin ki, martın 18-dən sonra, növbəti müddətə prezident seçiləcəyi şübhə doğurmayan V.Putinin postsovet məkanı ilə bağlı əsas hədəfi daha dəqiq biləcəkdir. İlk nö-

Müsavat Məclisi İsa Qəmbəri niyə seçkiyə buraxmadı - başqan müavinindən üsyankar status...

Yadigar Sadıqov: "Bojkotla hakimiyyətin möhkəmlənməsinə şərait yaradıldı"

İsgəndər Həmidov: "Seçkilərə getməkdə, İsa bəyi dəstəkləməkdə israrlı idim"

Fevralın 10-da Müsavat Partiyasının Məclisinin 11 apreldə keçiriləcək prezident seçkilərində iştirakdan imtina etməsi ilə bağlı qəbul etdiyi qərar hər kəs üçün gözlənilməz oldu. Çünki Məclisin toplantısına qədər partiyanın hələ 4 il öncəki qurultayında sabiq başqan, Milli Strateji Düşüncə Mərkəzinin rəhbəri İsa Qəmbərin namizədliyi 2018-ci il seçkilərində irəli sürülmüş, İsa bəy də iştirakda qərarlı görünürdü.

Hətta seçkilərin vaxtının önə çəkilməsi belə MSDM rəhbərinin qərarına təsir etməmiş, son bir həftədə onun verdiyi açıqlamalar iştirak etmək yönündə idi. Hətta bunun təsiri ilə ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə müavininin köməkçisi Bricet Brink onunla namizəd olacaq şəxs kimi seçkilərin 11 aprele təyin edilməsi sərəncamından sonra görünmüşdü.

İ.Qəmbərin seçkilərdə iştirak etmək istəyində olması ilə bağlı bir faktı da qeyd edə bilərik. Belə ki, Müsavat Məclisinin son toplantısından iki gün öncə MSDM-nin toplantısı keçirilmiş və həmin toplantıda əsas müzakirələrdən biri də seçkilərdə iştirakla bağlı olmuşdu.

Əldə etdiyimiz məlumata görə, Müsavatın son Divan toplantısında da müzakirələr zamanı Divan üzvlərindən yalnız üç nəfər seçkilərdə iştirakın əleyhinə olub. Qalan 12 nəfər birmənalı şəkildə iştirakın lehinə səs veriblər. Bütün bunlar onu göstərir ki, İ.Qəmbərin namizəd olmaq yolunu Müsavat Məclisi kəsbib. Əslində MSDM rəhbərinin Məclisdəki çıxışı da bəzi sualların cavabıdır. İ.Qəmbər seçkilərdə hər cür fədakarlığa hazır olduğunu qeyd etməklə, iştirak etmək niyyətində olduğu mesajını verib. Lakin hər zaman demokratik nümunə ortaya qoyan Müsavatın keçmiş başqanı bu dəfə də bunu göstərək, Məclisin qərarına hörmət edib.

Bir maraqlı fakt da ondan ibarətdir ki, Müsavat Məclisi boykot deyil, seçkilərdə iştirak etməmək qərarı verib. Sosial şəbəkələrdəki müzakirələrdən də görünür ki, eksəriyyət boykot və iştirak etməmə qərarlarını dəyişik salırlar. Əslində boykot seçkilərdə ümumiyyətlə iştirak etməmək, tərəfdarlarını seçkilərə getməməyə çağırmaq deməkdir. İştirak etməmək qərarı isə, tərəfdarlarına azad seçim imkanı verməkdir. Məsələn, Milli Şura birmənalı boykot qərarı verib və tərəfdarlarını seçkilərə getməməyə çağırıb.

Bütün bunlar onu göstərir ki, Müsavat rəhbərliyi əslində İsa Qəmbərin seçkilərə qatılmasında maraqlı olmayıb. Partiya rəhbərliyi arasında da bu məsələdə müəyyən fikir ayrılıqlarının olduğu Məclisin qərarından sonra özünü büruzə verib. Bu xüsusda Müsavat başqanının müavini Yadigar Sadıqovun facebook-da paylaşdığı üsyankar xarakterli statusu təqdim edirik: "1998, 2008, 2018. Sonu 8-lə bitən illərdəki seçkilərə müxalifət qatılmır. Kökü də 1998-ci ildə verilən o məlum qərara uzanır. Kifayət qədər imkanlar, güc və ən əsası səs olduğu halda seçkilər boykot olundu, hakimiyyətin möhkəmlənməsinə şərait yaradıldı".

Müsavat rəhbərliyində təmsil olunan bəzi funksionerlər isə ümumiyyətlə, bu qərara münasibət bildirməyiblər. MSDM üzvlərinin də Müsavat Məclisinin qərarına heç də birmənalı münasibət sərgiləmədikləri deyilir.

MSDM üzvü olan sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında dolayısı ilə seçkilərdə iştirakın tərəfdarı olduğunu bildirdi: "Müsavat Məclisinin qərarı bizim üçün gözlənilən oldu. Biz seçkilərə qatılıb, İsa bəyin namizədliyini dəstəkləməyə hazır idik. Lakin onu deyim ki, o vaxt situasiya başqa idi. Seçkilər oktyabrda olmalı idi. Seçki vaxtının önə çəkilməsi situasiyanı dəyişdi. Biz təkrarən vəziyyəti analiz etdiyimiz zaman gördük ki, biz bu seçkilərə hazırlaşma bilməyəcəyik. Bizim Müsavat Məclisinin toplantısından iki gün öncə iclasımız keçirilmişdi. İsa bəy Müsavat Partiyasının üzvüdür və partiyanın qərarına tabe olmalı idi və tabe də oldu. Mən bunu alqışlayıram. İsa bəy siyasi təşkilatın qərarını icra etməyə hazır olduğunu bir daha göstərdi. Mən seçkilərə getməkdə, İsa bəyi dəstəkləməkdə israrlı idim".

□ Cavansir ABBASLI,
□ "Yeni Müsavat"

Ötən həftənin Azərbaycan üçün mühüm hadisələrindən biri Brüssel-də keçirilən Avropa Birliyi (AB) - Azərbaycan Əməkdaşlıq Şurasının növbəti iclası oldu. Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədovun və təşkilatın xarici işlər və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali komissarı Federika Moqerininin həmsədrlik etdiyi, "Şərq tərəfdaşlığı" çərçivəsində ikitərəfli əməkdaşlığın yeni formatına həsr olunan toplantıda bir sıra önəmli mesajlar verildi.

İlk növbədə diqqət çəkən odur ki, Moqerini Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında yeni sazişlə bağlı danışıqların tezliklə yekunlaşacağını söyləyib, "bu razılaşma əməkdaşlığımızı daha uğurlu edəcək", deyib. Eyni zamanda ən ağırlı problemimiz olan Dağlıq Qarabağ ittiəfali ilə bağlı bildiri ki, münəqişə beynəlxalq hüquq çərçivəsində, siyasi yolla həllini tapmalıdır; ən önəmli, bildirib ki, "Avropa Birliyi tam olaraq Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir".

Elmar Məmmədov isə söyləyib ki, Azərbaycan və AB arasında yeni saziş üzrə intensiv danışıqlar aparılır və bu saziş ikitərəfli əlaqələrdə yeni mərhələ açır. "İşlər davam etdirilir. Məlumdur ki, Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatının üzvü deyil. Hazırda bu məsələnin həlli ilə bağlı yol axtarıq" - nazir qeyd edib.

Avropa Birliyini ölkəmizin ən böyük investoru adlandıran nazir Azərbaycanın ticarət dövriyyəsinin 46 faizinin bu qurumun payına düşdüyünü xatırladaraq əlavə edib ki, son 10 ildə təşkilata üzv ölkələr iqtisadiyyatımızın həm neft, həm də qeyri-neft sektoruna 20 milyard dollardan artıq sərməyə qoyub. Azərbaycanın baş diplomatı habelə, ikitərəfli gündəlik enerji əməkdaşlığının mühüm yer tutduğunu deyib. Sitat: "Biz enerji mənbələri və marşrutlarını diversifikasiya etmək, birbaşa enerji-nəqliyyat əlaqələri qurmaq kimi AB

"Top" Bakının meydanında, seçim Moskvada - kritik gözlənti

"Azərbaycan uğrunda rəqabətdə önə Avropa çıxır - yeni xüsusatlar; Azərbaycanı qazanmağın formulu isə belli: əvvəlcə Dağlıq Qarabağ üçün ədalətli sülh!; azərbaycanlı deputat: "Biz Qərblə Rusiya arasında toqquşma meydanı olmaq istəmirik..."

ilə Azərbaycan arasında birgə məqsədlərə cavab verən Cənub Qaz Dəhlizinin təşviqi və həyata keçirilməsi yolu ilə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlığımızı davam etdiririk. Mobillik və insanlar arasında əlaqələrin təşviqi AB ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı əlaqələrin əsas hissəsini təşkil edir".

*****

Yuxarıdakı açıqlamalardan görünür ki, Bakı-Brüssel münasibətləri artıq daha yüksək mərhələyə qədəm qoymağa qadirdir. Danışıqlar intensivləşib və Azərbaycanın AB ilə strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanması uzaq perspektivinin işi deyil. Moqerinin söylədiyi kimi, tezliklə o, imzalana bilər. Hər halda, bundan ötrü AB tərəfindən əngəl qaldırıldığı belli olur. O da aydın olur ki, çərçivə sazişində Bakının Qarabağla, işğalla bağlı əsas tələbi də əksini tapacaq. Qısa, "top" indi Azərbaycanın meydanındadır.

Lakin belə bir mühüm sənədin imzalanması yəqin ki, prezident seçkisindən sonra ya təsadüf edəcək. Hər necə olmasa, xarici siyasətdə çoxqütblülüyə (balanslı) kursa üstünlük verən rəsmi Bakının hazırkı həssas mərhələdə Moskvanı qıcıqlandıracaq hansısa addıma gedəcəyi inandırıcı görünür. Onsuz da Rusiya Azərbaycana yeni, uğursuz səfir təyinatı (Zuyev)

ilə bağlı bu yaxınlarda yaşanan diplomatik qalmaqalı unutmayırıb.

"Azərbaycan Qərblə Rusiya arasında toqquşma meydanı olmaq istəmir". Bunu "Yeni Müsavat"a deputat Zahid Oruc deyib. "Biz bu gün də həmin mövqedən özümüzü kənar saxlamaq üçün maksimum cəhdlər göstəririk. Digər tərəfdən, artıq "Şərq Tərəfdaşlığı" samiti ilə bağlı onların (AB-nin - A.X.) planları məcbur etdi ki, 28 üzv ölkənin hər birinin diplomati həmin dövrdə gəlib, bir neçə dəfə prezident İlham Əliyevlə görüşsünlər. Dostluq münasibətləri hara qədər inkişaf edə bilər? Diplomati sferada, qanunverici müstəvidə hərəkətin konkret çərçivəsi var. Avropa Birliyində keçirilən tədbirlər, verilən qərarlar sübut edir ki, Azərbaycan Qərb üçün önəmli dövlətdir. Ümid edirəm ki, Moqerininin ölkəmizin ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə bağlı mövqeyi sona qədər dəstəklənəcək. Əgər Avropa Birliyinin xarici işlər naziri belə mühüm bəyanat verirsə, heç şübhəsiz ki, biz münasibətlərimizi yalnız bir qütb üzərindən aparmırıq. Xarici siyasət də diversifikasiya olunmalıdır", - deyə o qeyd edib.

*****

Beləliklə, bu gün şəxələndirilmiş xarici siyasət fonunda Avropa-Azərbaycan əməkdaşlığının dərinləşdiyini fikse

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

5 yaşlı körpə məzarı və Xocalıda tikilən şadlıq evi

Elsad PASASOY
epashasoy@yahoo.com

Ötən həftə ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrəri bölgəmizi gen-bol dolaşdılar. Əsl qış turnesi oldu, havalarını yaxşıca dəyişdilər. Yəqin səfər təəssüratları da zəngin oldu, fürsət düşdükcə danışdılar... evdəkilərə.

İllərdir bölgənin ən ciddi probleminin həllini üzərinə götürən missiya barədə nəyə görə bu qənaətdəyəm, yəqin ki, prosesi izləyən hər kəs yaxşı bilir. Məsələ burasındadır ki, biz onlardan dərdimizə dəvə gözlədiyimiz halda, durub gəliblər ki, "dəvə getirmişik", yeni təmas xəttini müşahidə edən daha 7 müşahidəçi ayrılacaq. 25 ildən sonra Qarabağla bağlı "irəliyə doğru" atdıqları addım bundan ibarətdir. Belələrini turist adı qoymayıb da, nə edəsən?

Bu missiyanın yarıtmazlığı növbətə dəfə elədəfəki səfərdə təsdiqləndi. Təsəvvür edin, həmsədrleri İrəvanda səfəri başa vurub, Xankəndinə gedir, məlum olur ki, Armen Sərkisyan bir gün əvvəldən Qarabağa gəlib. Bu, həmin Armandir ki, Ermənistanın Böyük Britaniyada səfiridir və mart ayında Serj Sərkisyan onu prezident kürsüsünə oturtmaq istəyir.

Burda deyiblər, "xoruzun quyruğu görünür". Bu adam hələ prezident olmamışdan beynəlxalq hüququ ayaqlar altına atdı, qeyri-qanuni olaraq Azərbaycanın ərazisinə soxulara, qanunsuz rejimin cinayətkar rəhbərliyi ilə görüşdü. Düzdür, əvvəldən elan etmişdi ki, prezidentliyə namizəd olub-olmayacağı barədə qərarını erməni diasporu, Ermənistanın siyasi partiyalar və... Qarabağ "hökuməti" (!) ilə görüşüb-məsləhətləşəndən sonra verəcək.

Özü də həyasızlığını o qədər açıq şəkildə nümayiş etdirdi ki, heç həmsədrlerin gəlib-qayıtmasını, "aranın sakitləşməsinə" gözləmədi, hətta onları qabaqladı da. Bəlkə də belə yaxşıdır. Budan sonra kimse bu Sərkisyanın əvvəlki Sərkisyanından fərqləndiyi, danışıqlarda uğurların mümkünlüyü barədə nağıllar danışib başımızı xarab etməzlər. Ermənistanın yeni prezidenti hələ ölkənin başına keçməmiş Qarabağla bağlı mövqeyini ortaya qoydu. Hətta utanmazcasına Xankəndidə brifinq keçirərkən Qarabağ məsələsinin dinc yolla həll olunması zərurətindən də dəm vurdu. Adam durub başqa ölkənin ərazisinə gəlib, caniləri başına yığıb onlardan xeyir-dua alır, deyir, bu ərazilərin ilhaqını sülhlə yekunlaşdırmaq lazımdır.

Zatən, düşməni ölkənin siyasət adamlarından normal bir gözləntimiz yox idi. Onların içərisində Qarabağ probleminin güzəştli həllini istəyən Ter-Petrosyanla Seyran Ohanyandır ki, bunlar da Xocalı soyqırımını törədən əclaflardır. Məşhur misal var, "itin quyruğunu kəsməklə qoyun olmaz". Budur, bir Sərkisyan (Serj) postunu o biri Sərkisyan (Aram) təhvil vermək ərəfəsindədir, hər ikisi eyni havanı çalır. Serj Sərkisyan Avropa Şurası Parlament Assambleyasının tribunadan bəyan etdi ki, "Qarabağ müstəqil olacaq". Onun ardicılı da təbii ki, eyni həyasızlığı nümayiş etdirəcək.

Yəqin xatırlayırsınız, Minsk Qrupunun həmsədrleri iki il əvvəl AŞPA-ya müraciət etdilər ki, Qarabağın işğalına dair qətnaməni qəbul etməyin, bu, sülh prosesini poza bilər. Nəticəsi nə oldu? Sülh prosesini elə iki ay sonra erməniləri pozdular - aprel təxribatı ilə. Azərbaycan işğalçının cavabını verəndə yenə də erməni-pərəst qurumlar ayağa qalxdılar ki, məsələnin yeganə həlli var, o da sülh yoludur. Məhz bunun nəticəsidir ki, Sərkisyan AŞPA tribunasından "Qarabağın müstəqilliyindən imtina etməyəcəyik" bəyanatını səsləndirdi.

Armen Sərkisyan bununla erməni diasporu və erməni kilsəsi qarşısında isbatlamaq istəyir ki, Qarabağı heç zaman güzəştə getməyəcək. Nə kilsə, nə də erməni diasporu Qarabağdan vaz keçən deyil, bunu hər birimiz bilməliyik. Yəni bir Sərkisyanın digərini əvəz etməsi ilə heç nə dəyişməyəcək.

Dövlət və millət olaraq qərarımızı verməliyik. Biz Qarabağı istəyirik, ya yox?! Bəzi təxminlərə görə, Azərbaycanın prezident seçkiləri Qarabağ məsələsinə görə önə çəkilib. Təki belə olsun! Bu gün bizim ən ciddi problemimiz Qarabağıdırsa, digər bütün məsələləri bir kənara qoymaq olar. Təki torpaqlar işğaldan azad edilsin.

Ermənilər Xocalıda şadlıq evi tikir. Bizi soyqırım etdikləri yurd yerimizdə! Biz Azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyinə, Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümünə hazırlaşırıq, ermənilər Xocalıdakı şadlıq evinin qırımı lentinə kəsməyə! Dözülmezdir. Danışığı "Stop!" deyilməlidir...

Şəhidlər Xiyabanında Xocalıda qətl edilmiş 5 yaşlı uşağın məzarı var. Naməlum məzar. Bəlkə də o çocuğu tikilən restoranın yerində öldürüblər...

Binəqədi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Xaləddin İsgəndərovun "çoğu dəstələri"nin qanunsuzluqları sərhəd tanımır. Yada salaq ki, fevralın 7-də özünü Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin Bilərci qəsəbəsi üzrə nümayəndəliyinin əməkdaşı kimi təqdim edən Rəfael adlı şəxs başının dəstəsi ilə 99 sayılı sahədə yerləşən Ceyran Aışan qızı Rəfiyəvanın evinə hücum edib. Onlar ahıl qadının əlindəki və dövlət orqanlarının verdiyi tikintiyə aid sənədlərinə məhəl qoymayaraq hasarını uçurublar, ondan 7 min manat rüşvət tələb ediblər. Bu haqda İctimai Nəzarət Koalisiyasının sədri Rasim Məmmədov youtube kanalında çıxış edib. Hadisə yerinə gedərək sökülmiş hasarın fonunda mülk sahibi Ceyran Rəfiyəvanı ilə baş verənləri anladılar. Bu haqda "Yeni Müsavat"-ın ötən sayında "Binəqədinin icra başçısına yeni rüşvət ittihamları - FOTOLAR, VIDEO" sərlovhəli yazı dərc etmişdik.

Bundan sonra Rasim Məmmədova, vətəndaşa Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətindən bildirilib ki, tikintiyə aid sənədlər qanunidir, tikinti apara bilərlər, heç bir problem yaranılmayacaq. Vətəndaş tikintiyə aid eskizə əsasən evin 1-ci mərtəbəsini ucaldı. Rasim Məmmədovun özünü isə Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinə tikintiyə aid sənədlərlə bağlı söhbətə dəvət ediblər. Həmin vaxt isə Xaləddin İsgəndərov təsərrüfat şöbəsinin müdiri Qüdsi Bayramovun başının dəstəsi ilə 9-cu sahəyə gəndərib və ahıl qadının dövlət orqanlarının verdiyi sənədlər əsasında tikirdiyi evini traktorla söküb yerlə bir ediblər. Əraziyə Qüdsi Bayramovun başçılığı altında Elgün, Pərviz, Arif, Zaur, Rəfael və Orxan şəxslər göndərilmiş.

R.Məmmədov baş verən qanunsuzluqlarla bağlı "Yeni Müsavat"a bunları deyib: "2-3 gün idi ki, Xaləddin İsgəndərov ən müxtəlif adamlara zəng edərək mənə bu işdən geri çəkilməyimi istəyirdi. Zəng edənlər arasında xahiş edənlər də, hədə-qorxu gələnlər də vardı. Mən də Xaləddin İsgəndərovun sözünü çatdıranlara dedim ki, biz vətəndaşın qanunla müəyyən edilən, Konstitusiyaya və qorunan hüquqlarının pozulmasını, tapdanmasını istəyirik. Bizim təşkilatın əsas məqsədi, məramı qanunların pozulmamasıdır. Fevralın 10-da 16:00-da YAP-ın Binəqədi Rayon Təşkilatının heyətindəki cəy evində Xaləddin İsgəndərovun müavini Vüsal İsmayilovla oturub vətəndaşa verilən sənədlərlə bağlı müzakirə aparırıdık. İcra başçısının müavini 3 min manat rüşvət təklif elədi, stolun üstünə salfetkaya bükülmüş bağlama qoydu. Ona bildirdim ki, təşkilatımızın fəaliyyəti kimlərdənsə pul qoparmaq üçün deyil, vətəndaşlara xidmət etməkdir. Səhv edib bizə rüşvət təklif edirlər".

R.Məmmədov deyib ki, Vüsal İsmayilovla söhbət etdiyi zaman vətəndaş Ceyran Rəfiyəvanı ona zəng edib: "Dedi ki, Xaləddin İsgəndərov təsərrüfat şöbəsinin müdiri Qüdsi Bayramovun başının dəstəsi ilə gəndərib və evini traktorla dağıdıb, yerlə bir ediblər. Əraziyə Qüdsi Bayramovun başçılığı altında Elgün, Pərviz, Arif, Zaur, Rəfael və Orxan göndəriliblər. Vüsal İsmayilov dedim ki, qanunsuz hərəkətlər etməklə ölkə rəhbərliyinin yeritdiyi siyasətə qarşı çıxırsız, prezident seçkiləri öncəsi vətəndaşları dövlətdən narazı salırsız. Şəxsi mülkiyyətdə olan torpaqda 1-ci mərtəbə tikilmiş evi uçurmaq cinayətdir, Azərbaycan Konstitusiyasına ayaqlar altına atıb tapdamaqdır. Xaləddin İsgəndərov bu səlahiyyəti verən olmayıb, bu özbaşınalıqdır. Təşkilatımız məhkəməyə, Baş Prokuror Yanında Korrupsiyaya

Xaləddin İsgəndərovdan

seçki öncəsi sabotaj

İcra başçısının adamları vətəndaşların qanuni sənədlərini saxta elan edib pul istəyirlər; ahıl qadın rüşvət vermədiyi üçün evi traktorla darmadağın edilib...

Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə müraciət edəcək və qanunsuzluq edənlerin cəzalandırılmasını tələb edəcəyik".

Rasim Məmmədov Xaləddin İsgəndərovla baş verənlərdən 20 gün əvvəl Heydər məs-

cidinin yanında görüşdüklərini və tikintinin aparılması ilə bağlı müzakirə apardıqları söylədi: "Xaləddin İsgəndərov şəxsən özümə bildirdi ki, vətəndaşın sənədləri düzdür, gedib tiksən. Vətəndaş tikintiyə başladı, 3

gün sonra, yeni fevralın 6-da Xaləddin İsgəndərov ora adam yolladı, dedi ki, işi dayandırın. Guya hansısa sənədlər yoxdur, it-bata düşüb. Sənədləri də təqdim etdik. Hacıbala Abutalıbov da görüşüb ondan xahiş etdik ki, qanuni aparılan tikintiyə maneçilik törədilməsinin qarşısını alsın. Hacıbala müəlim vətəndaşın əzəsinin üstünü yazdı. Bundan sonra tikinti aparıldı. Bu dəfə Xaləddin İsgəndərov əraziyə Rəfael adlı bir nəfəri göndərmişdi. O gəldi, üstünü Hacıbala Abutalıbovun yazdığı ərizəyə baxıb dedi ki, ərizə saxtadır və evi uçurtdu. Bundan sonra biz müraciətlər elədik. Tikinti aparılmasına dair sənədləri təqdim etdik. Dədilər vətəndaş evini tiksən, sənədlər qanunidir. Bundan sonra da belə bir qanunsuzluq etdilər. Bu Azərbaycanda ulu öndərin ideyalarına qarşı böyük təhlükələrin olması göstəricisidir".

Rasim Məmmədov deyib ki, vətəndaş Binəqədi rayonu, Bilərci qəsəbəsində 3 sot yarım sahə alıb və özəlləşdirib. Bütün strukturlardan keçərək mülkiyyət hüququnu alıb və ev tikintisinin eskizini çəkdirib. Binəqədi Rayon İcra hakimiyyətinin Bilərci qəsəbəsi üzrə nümayəndəliyinin rəsmiləri isə tikinti aparmaq üçün vətəndaşdan 7 min manat rüşvət tələb edirlər. Bu pulu vermədiyinə görə əmlakına qəsd törədilib.

R.Məmmədov bildirib ki, İctimai Nəzarət Koalisiyası ölkə rəhbərliyinə müraciət edərək Bilərci qəsəbəsində baş verən özbaşınalıqlarla bağlı tədbir görülməsinə xahiş edəcək, müvafiq sənədlər, video, foto-materiallar da təqdim olunacaq.

Məsələ ilə bağlı adı hallanan hər kəsi, o cümlədən Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Xaləddin İsgəndərovun da mövqeyini dinləməyə, dərc etməyə hazırıq.

■ E.MƏMMƏDLİYEV
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinin 2018-ci il üçün bölgəmizə ilk səfəri başa çatdı. Məlumatlara görə, budəfəki səfərdə ən çox atəşkəs rejimini möhkəmlətmək yönündə səylər diqqət mərkəzində olub. Bu məqsədlə Bakı və İrəvanda əsasən təmas xəttində müşahidəçilərin sayının artırılmasının müzakirə edildiyi bildirilir.

Lakin zaman-zaman vurulduğu kimi, Azərbaycan sırf atəşkəs rejiminin möhkəmlənməsinə, deməli, həm də status-kvonun, işğal rejiminin uzanmasına xidmət edən təklifləri dəstəkləməyəcək. Bundan ötrü vacibdir ki, eyni vaxtda Dağlıq Qarabağ konfliktinin həllində irəliləyiş olsun, daha dəqiqi, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsinə başlansın.

Prosesin bu axarda getməsi üçünsə, əlbəttə ki, ilk növbədə vasitəçi dövlətlərin Ermənistanla təzyiqli olmalıdır. Bu isə hələ ki gözə dəymir. Əksinə, işğalçı ilə işğala məruz qalan tərəflərə bərabər gözlə baxılması siyasəti, onlardan bərabər güzəştlər tə-

ləb edilməsi, danışıqların imitasiyası davam edir. Bu isə beynəlxalq hüquqa, BMT Təhlükəsizlik Şurasının Qarabağa dair 4 məlum qətnaməsinin ruhuna və tələbinə daban-dabana ziddir.

*****

Şübhəsiz ki, üç böyük dövlət - Rusiya, ABŞ və Fransa istəsə İrəvana təsir edib onu işğala son qoymağa vadar edə bilər. Di gəl, həmsədrələr bir qayda olaraq, regiona turist səfərləri ilə öz işlərini bitmiş hesab edirlər. Rusiyanın Ermənistandakı səfiri İvan Volkin isə erməni nəşrinə müsahibəsində deyir ki, Dağlıq Qarabağa dair yekun qərar Bakının və İrəvanın əlinədir. "Nə Rusiyanın, nə

Malibeyli və Quşçular kəndlərinin işğalından 26 il ötdü

Şuşa rayonunun Malibeyli və Quşçular kəndlərinin işğalından 26 il ötür. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, erməni hərbi birləşmələri Xankəndi şəhərində dislokasiya olunmuş 366-cı alayın silah və texnikasının, habelə orada xidmət edən erməni və rus hərbiçilərin köməyi ilə fevralın 9-dan etibarən Malibeyli və Quşçular kəndləri üzərinə hücumla keçib.

Üç gün davam edən qeyri-bərabər döyüşdən sonra 1992-ci il fevralın 11-də hər iki kənd işğal edilib. Kəndlər yandırılıb, yaşayış evləri, məktəblər, uşaq bağçaları, xəstəxanalar, məişət evləri, inzibati binalar, mədəniyyət abidələri, təsərrüfat obyektləri məhv edilib. İşğal nəticəsində iki kəndin 30-dək dinc sakini qətlə yetirilib, əsir götürülüb, yüzlərlə sakin yaralanıb. Qalan əhali qarlı, şaxtalı havada bir neçə kilometr dağ yolunu və erməni postlarını çətinliklə keçərək Ağdam rayonuna gələ bilib.

Vasitəçi "mehriban düşmənlər" in

sülh imitasiyası

Müharibə qaçılmazdır; erməni ekspertlərdən xoflu açıqlamalar: "Bizi Azərbaycandan yalnız xarici dəstək xilas edə bilər", "Müşahidəçilərin sayının artması heç nə demək deyil..."

Fransanın, nə də ABŞ-ın Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı konkret resepti ola bilməz", - deyərək bildirib.

"Dağlıq Qarabağ konfliktinin tənzimlənməsi ATƏT-in Minsk Qrupunun məsuliyyəti daşdığı sahədir. Minsk Qrupunda Rusiya, Fransa və ABŞ vasitəçilik edir. Bu isə o deməkdir ki, nə Rusiyanın, nə Fransanın, nə də ABŞ-ın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı konkret resepti ola bilər. Münaqişənin tənzimlənməsində yalnız Azərbaycan və Ermənistan razılığına gələ bilər. ABŞ və Fransa ilə birlikdə Rusiya buna şəraitin yaradılması üçün əlindən gələni edir. Odur ki, yekun qərar İrəvan və Bakının əlinədir" - diplomat əlavə edib və bununla bir daha təmsil elədiyi ölkənin - Rusiyanın mövqeyini ifadə edib. O mövqə ki, konfliktin həm dinc yolla həllinə, həm də hərbi yolla nizamlanmasına əsas əngəl olaraq qalır.

İşğalçı Ermənistan isə hazırda bir-biri ilə faktiki, "mehriban düşmənlər" durumunda olan vasitəçi dövlətlərin, ələlxüsus Rusiyanın Qarabağ si-

yasətindən məharətlə yararlanaraq, ədalətli sülh anlaşmasından və konstruktivlikdən israrla qaçır, Azərbaycan ərazilərinin işğalını rəsmiləşdirmək cəhdlərindən inadla əl çəkmir.

Təsədüfi deyil ki, bu arada Ermənistan prezidentliyinə əsas namizəd Armen Sarkisyan Azərbaycanın işğal altında olan Dağlıq Qarabağ bölgəsində olub, Xankəndində separatçı rejimin başçısı Bako Saakyanla, erməni icmasının nümayəndələri ilə də görüşüb. Demək, o da prezident seçiləcəyi təqdirdə İrəvanın ənənəvi işğal siyasətini davam etdirəcək - təbii ki, Moskva əmin-ərxayın olaraq.

*****

Lakin erməni tərəfində haqlı olaraq bir müharibə xofu da yaşanır. Düşmən xüsusilə Azərbaycandan aldığı 2016-cı ilin aprel dərslərini unutmayıb. Bu mənada heç bir atəşkəs rejimi işğalçı haqq elədiyi cəzadan xilas edə bilməz.

Yeri gəlmişkən, prezident İlham Əliyevin YAP-ın son qurultayında "İrəvan və Zəngə-

zur tarixi Azərbaycan torpaqlarıdır, ora qayıtmaq strateji hədəfimizdir" sözləri də Ermənistanda xof yaradıb. İşğalçı ölkədə hətta səfərbərlik çağırışları səsləndirilir. "168 jam" qəzeti bu xüsusda Azərbaycanın apreləndən sonra daha sərt addımlar atacağını və Ermənistanın ciddi zərbələrlə üzləəcəyini yazıb (Publika.az). Erməni siyasi şərhçi Akop Badalyan isə ölkədə səfərbərlik elan etməyə çağırıb.

"Bu, təkə ordunun hərəkəti keçməsi, silahların cəbhəyə göndərilməsi demək deyil. İlk növbədə rəqabətə davamlı dövlət modelinin yaradılmasıdır. Bu gün Azərbaycan 90-cı illərdəki ölkə deyil və İlham Əliyev bu sözləri söz xətrinə söyləmir. Ortada Bakının strateji hədəfləri var və Azərbaycan rəhbərliyi bunu gizlətmir. Ermənistan buna qarşı nə etməlidir? Hazırda Ermənistandakı siyasi və iqtisadi sistem dövlətin davamlı olmadığını göstərir. Gələcəkdə dövlət olaraq qalmaq üçün təhlükəsizlik skeleti yaradılmalı, müasirləşdirmə prosesi aparılmalıdır. Azərbaycanın qarşısında gücsüz duruma düşməmək üçün vacib addımlar atılmalıdır. Ermənistanın resurslarını səfərbər etmək lazımdır. Ən vacib məqam xarici dəstəyin alınmasıdır. Çünki bizi Azərbaycandan yalnız xarici dəstək xilas edə bilər, əks təqdirdə, Bakı strateji hədəfinə nail olacaq. Elə etməliyik ki, Azərbaycan "İrəvan strateji hədəfimizdir" deyəndə bu, beynəlxalq etiraz səbəb olsun və dünya bunu İrəvan yox, Moskva, Vyana və Brüssel olaraq qəbul etsin", - deyərək bildirib.

"Kasprşik qrupu üzvlərinin sayının və ya formatının dəyişməsi Dağlıq Qarabağ konfliktinin nizamlanmasına təsir edə bilməz. Məgər Minsk Qrupu, KTMT aprel müharibəsindən əvvəl və sonra yox idi? Amma müharibə yenə baş verdi". "Yeni Müsavat"ı məlumatına görə, bu sözləri isə digər erməni ekspert Levon Şirinyan Lragir.am saytına müsahibəsində bildirib.

"Odur ki, müşahidəçilərin sayının artması heç nə demək deyil. Hərçənd, mən əminəm ki, Rusiya qəti şəkildə buna qarşıdır. Doğrudur, Moskva məcbur olub "hə" deyir. Ancaq martda Rusiyada da prezident seçkisi var. Odur ki, aprel üçün Rusiya artıq hər şeyə hazır olacaq. Putin seçkidən sonra postsovet ölkələrini yığa bilər. Mən bunu NATO-nun bizimlə təmaslarının artması ilə əlaqələndirirəm. "Sabitləşmə"dən sonra Rusiyadakı rejim postsovet məkanında "əks-hücum" keçə bilər. İstisna deyil ki, o, məhz Ermənistandan başlayacaq", - deyərək erməni ekspert əlavə edib.

*****

Ancaq bir gerçək də var ki, Rusiya ermənilərin "ətini yese də sümüyünü atmaz". Çünki işğalçı Ermənistan Kremlin bölgədəki yeganə legitim hərbi qalası, forpostudur. Nə qonşu Azərbaycan, nə də Gürcüstan ərazisində Rusiyanın qanuni hərbi bazaları mövcud deyil. Üstəlik, Moskva Ermənistandakı hərbi bazalar vasitəsilə böyük bir bölgəyə nəzarət edir, özünün geosiyasi maraqlarına hər hansı təhlükənin olmasına çalışır...

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı bu dəfə Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının qərargahına baş çəkib partiya sədri, Xalq şairi Sabir Rüstəm xanın qonağı olub. Onunla hazırkı fəaliyyəti, gündəmin əsas mövzuları, xüsusən də prezident seçkiləri və müxalifətin seçki hazırlıqları ilə bağlı mövzular ətrafında söhbət edib.

(Əvvəlki ötən sayımızda)

- Son vaxtların ən aktual mövzularından biri də AMEA-nın Orfoqrafiya lüğətində dəyişiklik etmək cəhdi oldu. Nədənsə dildə istənilən dəyişiklik cəmiyyət tərəfindən tənqidlə, hətta aqressiya ilə qarşılıdır. Azərbaycan Dil Qurumunun rəhbəri olaraq siz bu prosesi necə qiymətləndirdiniz?

- Cəmiyyətin bu reaksiyası onu göstərdi ki, insanlar dilimizin taleyi ilə bağlı narahatdır. Dillə bağlı hər hansı məsələ gündəmə gələndə, aidiyyəti oldu-olmadı, dilin bütün problemlərini ortaya qoyurlar. Əslində Orfoqrafiya qaydalarının müzakirəsi dilin problemi deyil, dilçilik elminin problemi idi. Bu alimlər arasında müzakirə olunmalı idi. Görünür, dillə bağlı cəmiyyətdəki narahatlıq və onu müzakirə edən alimlərin, o mühitin öz içindəki qarşılıqlı münasibətlər müzakirəni konflikte çevirdi. Ortaya lazım-lazımsız yazılar çıxdı. Ancaq bu tendensiya səngidi. Biz də bəyanat verdik və bildirdik ki, Orfoqrafiya qaydalarının müzakirəyə çıxarılması müsbət bir haldır. Bundan əvvəl də orfoqrafiya lüğətləri müzakirə olunub, hazırlanıb. Təxminən otuz əsrin 20-ci illərindən bəri ötən 90 il ərzində bu barədə çox danışılıb. Yazı qaydaları hətta Mirzə Fətəli Axundzadədən bəri gedən bir prosedir. Heç birində bu ictimai müzakirəyə verilməyib. Bu ilk dəfə idi baş verirdi, Akademiyanın bu addımına sevinmək lazımdır. O cümlədən AMEA da sevinməlidir ki, dil məsələlərinə cəmiyyət bu qədər həssasdır. Verilən təklifləri də nəzərə alıb ciddi müzakirə etməlidirlər. Bizim dilimizin çox mükəmməl qrammatikası var. Amma bunların hamısının yazıda əksini tapması və ya müəyyən sözlüklərdə nəzəriyyəyə çevrilməsi prosesi hələ davam edir. Dildə gedən dəyişikliklərdən qorxmaq lazım deyil.

- Sabir bəy, insanlar yeni sözlərin yaranmasına, alınma sözlərin Azərbaycan türkcəsində ifadə olunması prosesinə də birmanalı yanaşırlar. Bu prosesa müqavimət göstərirlər...

- Mənim bir yazım var: "1937-ci il repressiya havası və ya faşizm". Azərbaycanda bir qəribə ab-hava var. Ərəb kökenli bir sözü götürüb, demirəm ki, Türkiyə türkcəsinə, öz dilimizin hər hansı bir qədim sözü ilə əvəz ediriksə, o dəqiqə mətbuatda hay-küy başlayır ki, amandı, qoymayın, bizim ana dilimizi korlayırlar, onu türk sözləri ilə əvəz edirlər. İndiyə kimi ərəb-fars sözləri, rus sözləri, Avropa sözləri gəlib, heç kim deməyib ki, dilimiz əlimizdən gedir. Ancaq bir sözlük türk dilində qarşılığını tapanda rahat olurlar ki, dilimizi türk dilinə çevirmək istəyirlər. Əvvəla, elə bu dilin özü türk dilidir, türk dillərinin bir qoludur. İndi ərəb sözləri insanlara o qədər doğ-

malaşdır ki, onu dəyişmək istəməyirlər. Dillə xidmət edən söz qalsın, buna etiraz etmirik. Ancaq o söz ki dile yətmir, insanlar "müvəffəqiyyət", "nöqtəyi-nəzar" deyə bilmir. Bunun yerinə "uğur" deyir, "baxım" deyir. Bu "baxım" sözünün Türkiyə türkcəsinə nə aidiyyəti var, bu bizim öz sözü müdür. Hətta Türkiyə türkcəsində də buna

türk respublikalarında xarici dil kimi öyrənmə bilirik. Necə ki, ərəb, fransız, alman dillərini öyrənirik, qoy 2-3 il də Türkiyə türkcəsinə öyrətsinlər. O zaman 5-10 ildən sonra yeni nəsil bir-biri ilə üz-üzə gələndə, qaxla, özbəklə, türkmənlə Azərbaycan türkü üz-üzə gələndə artıq rus dilində danışmayacaqlar, bildikləri dildə də

də-Qorqud" oynaya bilərdi, başqa tarixi abidələr oynaya bilərdi. Ancaq təəssüf ki, olmadı. Lakin yenə də türklərin ümumi ünsiyyət dili yarana bilər və bu şans daha çox Türkiyə türkcəsindədir. Bu qaçılmaz bir prosesdir. Biz Türk Birliyindən, Türk Konseyindən, Türk Akademiyasından, TÜRKSOY-dan danışırıqsa - bunlar türk dövlətlərinin başçıların gələcəyə

bir oyunun ortasında. Afrikanın əməliyyatının Türkiyənin ən böyük uğuru olacağını deyənlər də var, ölkəni çətin vəziyyətə salacağını deyənlər də. Siz bu prosesi necə dəyərləndirirsiniz?

- Mənə görə Türkiyənin ayrı yolu yox idi. Təhlükəli yoldur, oyundur, adını nə qoyursunuzsa qoyun. Yol gedirsən, qabağına uzun, dərin bir arx çıxıb.

yon mülki insan niyə qırıldı, bunun günahkarı kimdir? Ancaq Türkiyə bir vətəndaşın burnunun qanmasına icazə vermədən terrorçularla mübarizə aparır. Niyə Amerika özü Vyetnam, İraq, Əfqanıstan savaşının cavabını vermir, Türkiyəyə deyir ki, sən sərhəndəki terrorçunu təmizləmə. O terrorçu Türkiyə sərhəndən 100 metr

"Birləşməsək, onun-bunun mədəsində əriyib gedəcəyik"

Sabir Rüstəm xanlı: "Türkiyənin sərhədləri ətrafındakı terrorçulara Amerika niyə o qədər silah göndərir, nə marağı var?"

"Hazırda dünyada Türkiyəni mühasirəyə almaq siyasəti gedir"

uyğun hər hansı yaxşı söz varsa, biz ilk növbədə bizə qohum olan, doğma olan dildən yeni sözləri götürməliyik. Gedib yeni sözləri Avropada axtarmalı deyilik. Mənim bununla bağlı təkliflərim var, 1992-ci ildə çap olunub. Bizim Terminologiya Komitəsi yeni söz yaradıcılığında, dilimizə yeni sözlərin qəbul olunmasında ilk növbədə Türk dilləri arealına baxmalıdır. Orada uyğun söz varsa, götürməliyik, uyğunlaşdırmalıyıq. Buna kimi ayrılıqlar çox olub. Bundan sonrakı dövrdə Türkiyə türkcəsi, Özbəkistan, Türkmənistan türkcəsi - bunlarla termin məsələlərini, yeni texnologiyanın gətirdiyi terminləri imkan daxilində uyğunlaşdırmaq lazımdır. Bu uyğunlaşdırma getdikcə sözügedən dilləri bir-birinə yaxınlaşdıracaq. Mən bu prosese ortaq dil yaratmaq kimi baxmıram. Süni surətdə ortaq dil yaratmaq mümkün deyil. Türk xalqları arasında ortaq dildən yox, ünsiyyət dilindən söhbət gedə bilər. Bu ünsiyyət dili ilə bağlı artıq siyasi qərar olmalıdır. Türk dünyasında 7 türk dövləti var, başqa muxtar respublikalar da var. Bunların bir-birini gələcəkdə daha yaxşı anlaması üçün hökmən bir ortaq ünsiyyət dili qəbul oluna bilər. Mənim düşüncəmə görə, bu dil Türkiyə türkcəsi ola bilər, çünki bütün dünya ədəbiyyatı o dile tərcümə olunur. Böyük ənənələri var. Türkiyə türkcəsinə biz Azərbaycanda və bütün

"AMEA sevinməlidir ki, dil məsələlərinə cəmiyyət bu qədər həssasdır"

nişacaqlar. Bu çox vacibdir. - **Acınacaqlı məqamdır ki, Türk dünyası ölkələrinin qurultaylarında belə tədbirlər rus dilində keçirilir, dünya türkləri bir-birini anlamaq üçün rus dilində danışır...**

- Bu, böyük bir bələdir və qeyd etdiyim yolla aradan qaldırılmalıdır. Ancaq bəzi adamlar, indi də Moskva xiffəti ilə yaşayanlar bu prosesin qarşısını almağa çalışırlar. Buna ayrı bir don geyindirmək istəyirlər. Bu nə pantürkizmdir, nə özünü başqa xalqlara qarşı qoymağdır. Ərəblərin xoşbəxtliyindən 14 əsr bundan öncə Quran yaranıb və onların vahid ümumi ədəbi dili kimi qəbul olunub, ədəbi dili formalaşdırıb. Bizim üçün o missiyanı "Kitabi-De-

şəhər" oynaya bilərdi, başqa tarixi abidələr oynaya bilərdi. Ancaq təəssüf ki, olmadı. Lakin yenə də türklərin ümumi ünsiyyət dili yarana bilər və bu şans daha çox Türkiyə türkcəsindədir. Bu qaçılmaz bir prosesdir. Biz Türk Birliyindən, Türk Konseyindən, Türk Akademiyasından, TÜRKSOY-dan danışırıqsa - bunlar türk dövlətlərinin başçıların gələcəyə

"Türk xalqlarının bir-birini gələcəkdə daha yaxşı anlaması üçün bir ortaq ünsiyyət dili qəbul oluna bilər"

yönelmiş layihələridir. Türk birliyinin həm iqtisadi, həm mədəni-mədəni birliyi gələcəkdə siyasi birliyə çevrilə bilər. Bu, bir Turan yaratmaq deyil, ilk növbədə bölgənin kənar müdaxilələrdən qorunmasıdır. Bu bölgəyə Çin də, Rusiya da, İran da, Amerika da göz dikib. Halbuki buranın sahibi var və o bizim. Dünyanın ən böyük enerji ehtiyatı olan, ən gözəl bölgəsi olan bu yerləri qorumaq üçün, xalqımızı, varlığını qorumaq üçün biz yaxınlaşmağa, birləşməyə can atmalıyıq, buna ehtiyacı-

Davam edə bilmək üçün sən bu arxı tullanmalısən. O arxa ayağın bürəyib düşsən də çalışıb çıxacaqsən. Hazırda Türkiyəni mühasirəyə almaq siyasəti gedir. Əgər Orta Doğu xəritəsini göz önünə gətirsəniz, "Böyük Kürdüstan" qurulur, bu Kürdüstan Güney Azərbaycandakı Urmiya gölünü də içinə almaqla Naxçıvandan, İraqın şimalından, Suriyanın şimalından keçib Ağ dənizə kimi gedir. Bununla da Türkiyənin Qafqaza və İslam aləminə gedən bütün yolları bağlanır, Türkiyə öz tarixindən təcrid olunur. Dünyanın belə bir siyasəti var. Bunun adını Orta Doğu projesi qoy, bu bölgənin dövlətlərini parçalamaq qoy, guya burada yaşayan bəzi xalqların müstəqillik arzularına yardım etmə qoy - nə istəyirsən de. Fakt odur ki, bunun sonunda Türkiyəni parçalamaq, dağıtmaq siyasəti dayanır. Vaxtilə üç qitəyə hökm edən Osmanlı dövlətini həmin böyük güclər bölüb-parçalayıb Anadoluya sıxışdırdılar. İndi Anadoludan da sıxışdırmaq istəyirlər. Bəziləri açıq deyir ki, türklər buradan çıxıb Mərkəzi Asiyaya getsinlər. Guya türklər oradan gəlib, oraya da qayıtmalıdırlar. Halbuki İstanbul özündə neçə min il əvvələ aid türk izləri tapılıb. Yəni kimin haradan gəlib haraya getməli olduğu mübahisəli bir məsələdir. Belə bir vəziyyətdə Türkiyə nə etməlidir? Böyük dövlətlər - Amerika və Avropa dövlətləri guya dünyada demokratiya üçün təhlükə yaradır adı ilə, guya onların dövlət maraqlarına ziddir adı ilə bütün qitələrdə müharibə aparıblar, ancaq heç kim onları ittiham etməyib. Amerika Vyetnamı grib, Əfqanıstana grib, İraqa grib, indi də Suriyadadır. Rusiya bu gün Suriyadadır, Fransa da oradadır. Dünyanın güclü ölkələri hara istəyirlərsə, asanca bəhanələr tapıb ora girirlər, müharibə də aparırlar. Heç nəzərə də almırlar ki, İraqda 2 mil-

kənarında dayanıb və raketləri birbaşa Türkiyə ərazisinə atır. Türkiyənin dinc vətəndaşları, qadınları, uşaqları ölür. Türkiyə nə etməlidir? Mən demirəm ki, indi Türkiyə torpaq iddiasında olacaq, yox. Ancaq bu torpaqların çoxu tarixi Türkiyə ərazisidir. Ərbil və Mosul da Türkiyə ərazisi idi, ingilislərin xəyanəti ilə İraqda qaldı, halbuki Türkiyə ərazisi idi. Şimali Suriya deyilən yerlərdə yaşayanların böyük bir hissəsi türkmənlərdir. Ancaq türkmənlər terrorçuların təzyiqi altında qalıblar. Məncə, Türkiyə bu əməliyyatı ilə tək özünü üçün yox, bütün Avropa üçün yetişən böyük bir təhlükənin qarşısını almış oldu. Türkiyənin bu addımı dünyaya xidmətdir, dünyadakı sülhə xidmətdir. Terrorun qarşısını almaq hər bir dövlətin borcudur. NATO soyuq savaştan sonra əsas hədəflərdən biri olaraq terrora qarşı mübarizəni seçib. NATO ölkələrindən biri olan Türkiyə terrora qarşı vuruşur. Bəs yerdə qalanlar niyə terroru müdafiə edirlər? Deməli, burada ədalət prinsipi, haqq prinsipi, dünyanın təhlükəsizliyi prinsipi yoxdur. Burada Avropa ölkələrinin hikkələri var ki, biz nə istəyirikse Türkiyə onu qəbul etməlidir. Türkiyə isə qəbul etməməlidir. Əgər normal etimətlər kimi yaşamaq istəyirsə, öz iradəsini ortaya qoyub onu davam etdirməlidir. Türkiyənin sərhədləri ətrafındakı terrorçulara Amerika niyə o qədər silah göndərir, nə marağı var? Mən Türkiyənin indiki hakimiyyətinin bir çox addımlarını qəbul etməsəm də, bu gün atılan addımı dəstəkləyirəm. Çünki Afrindəki o istehkamları, o hərbi qurğuları, texnikanı görürük. Bu Türkiyənin iki addımlığıdır. Digər ucu da gedib Ağ dənizə çıxır. Türkiyə ərazisinin üstündən, Xatay bölgəsinin üstündən keçir. Bu məsələyə Türkiyə səssiz qala bilməzdi...

□ Nərgiz LİFTİYEVA
Foto: Məğrur MƏRD

Bir zamanlar Türkiyənin gündəmini zəbt edən Rza Zərrab işi ilə bağlı artıq xarici ölkə mətbuatlarında, ictimaiyyətlərində müzakirələr, informasiyalar səngiyib. Bəzi ekspertlər hesab edirlər ki, Zərrab işi ilə bağlı Türkiyənin ictimai rəyinə hesablənmiş kampaniya effekt vermədi. Bu fikirlə razı olmayanlar isə düşünür ki, hadisələr Zərraba hökm oxunduqdan sonra yeni fazaya keçəcək.

Ötən günlərdə Zərrabın ABŞ-da gizli saxlanıldığı yerin aşkara çıxması ilə bağlı məlumat yayıldı. Məlumatda bildirildi ki, ABŞ-ın İrana tətbiq etdiyi maliyyə sanksiyalarını pozmaqda ittiham edilən Azərbaycan əsilli iş adamı Rza Zərrab Nyu-York şəhəri yaxınlığında yerləşən "Vestçester" həbsxanasında saxlanılır. Lakin bu informasiya rəsmi şəkildə təsdiqlənmədi. Hələ ki, Zərraba məhkəmə tərəfindən hökm oxunmayıb. Rza Zərrabın növbəti məhkəməsinin aprel ayında olacağı gözlənilir.

Politoloq Qabil Hüseynli məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Zərrab işini unudulmuş saymaq olmaz: "Məhkəmə Rza Zərrab haqqında hökm qərarını çıxarmayıb. Sadəcə olaraq məhkəmə prosesinə fasilə verilib. Rza Zərrab da deyilənlərə görə gizlin saxlanılır. Çünki Zərrab bir sıra məqamlara toxunub ki, bu, onun həyatı üçün təhlükə yarada bilər. İran və eyni zamanda Türkiyə tərəfindən də Zərrab üçün

Rza Zərrab işinin uzanmasının yeni pərdəarxası

Politoloq: "Türkiyənin NATO-dan çıxarılması planı gündəmə gəldikdə, eləcə də Avropa ilə bağlı məsələlərdə bu kompromatlardan istifadə etmək niyyətindədirlər..."

o qədər də xoş olmayan perspektivlər gözlənilir. Məsələdə ikinci tərəf ondan ibarətdir ki, ABŞ Rza Zərrab olayından Türkiyəyə qarşı istifadə etmək istəyir. Özü də hələ digər məsələlər də toplanmışdan sonra, Türkiyənin NATO-dan çıxarılması planı gündəmə gəldikdə, eləcə də Avropa ilə bağlı məsələlərdə bu kompromat materiallardan istifadə etmək niyyətindədirlər. Məhkəmə bitməyib və belə görünür ki, olayları daha da dərinləşdirmək istəyirlər. Məqsəd hadisələri hakimiyyətin daha yuxarı zirvəsində olan adamlara yönəldirməkdir. Hazırda görünür ki, yeni ssenarilər hazırlanıb, dəlillər toplanır. Çox uzaq olmayan zamanda məhkəmə

prosesi yenidən başlaya bilər. Amerika-Türkiyə münasibətlərinə gəlməyə isə hazırda demək olar ki, bu məsələlərdə də gərginlik yüksəkdir. ABŞ-Türkiyə münasibətləri özünün çox çətin dövrünü yaşayır. Çünki Suriya əməliyyatları, GUAM məsələsində Türkiyə ilə Amerika arasında yaranan gərginlik, son telefon danışıqları ilə bağlı ABŞ rəsmilərinin yaydığı bəyanatı Türkiyənin təkzib edərək danışıqın əsl məzmununu yayması kimi faktlar, əlbəttə ki, yeni bir gərginlik mənbəyinin yaranmasına səbəb oldu. Son dövrlərdə ABŞ-Türkiyə münasibətləri təkçə Gülən əhvalatına, FETO məsələsinə görə gərgin deyil və başqa səbəblərə də

var. Əsas da Türkiyənin Rusiyaya yaxınlaşması, buna sonradan İranın da əlavə edilərək "Üçlər ittifaqı"nın qurulması sözün həqiqi mənasında Vaşinqtonun kefinə soğan doğrayır. Kimsəyə sirmə deyil ki, ABŞ-ın İranla bağlı çox ciddi planları var. Bu planlar həm də İsrailə bağlıdır. Xüsusilə də Amerika İranın nüvə tədqiqatları ilə bağlı çox narahatdır".

Q. Hüseynli qeyd elədi ki, Zərrab işi bitmədiyi üçün Türkiyənin ictimai rəyinə hesablanmış kampaniyanın da başa çatdığını söyləmək olmaz: "Hələ ki, kampaniyanın bir hissəsi aparılıb. Məhkəmə proseslərində bir neçə nazirin adı hallandırılıb. Ancaq tutulmuş ki, Rza Zərrabın Ərdöğən

haqqında da fikirlərinin olduğu rika əhval ruhiyyələrini körükdəyilir və bu, hələ ki, ictimaiyyətlərə yayılmağa imkan verilməyib. O baxımdan ABŞ bu məlumatları ən son məqamda ictimailəşdirə bilər. Məhkəmə davam etdirildiyi ərafədə və ya proses bitdikdən sonra ABŞ-ın bütün bu informasiyalardan silah kimi Türkiyəyə qarşı istifadə etməsi mümkündür. Rza Zərrab olayları hesab edərəm ki, Türkiyədə xeyli əks-səda doğurdu. Sonradan isə Türkiyə tərəfi tənbeh etdi və bunu FETO-çuların qurduğu oyun adlandırdı. Beləliklə də bunun Türkiyə ictimai rəyinə təsirini azaltdı. Ümumiyyətlə, Türkiyədə anti-amerikanizm əhval-ruhiyyəsi o qədər güclü deyil. Bu da tez-tez körükləndiyi üçün Qərb tərəfindən Türkiyə əleyhinə olan hərəkətlər real faktlara söykənsə də, daxili ictimai rəyde uğur qazana bilmir. Bunun səbəbi sadəcə olaraq "AK parti"nin, eləcə də iqtidarı anti-Qərb, anti-Ame-

rika əhval ruhiyyələrini körükdəyilir və bu, hələ ki, ictimaiyyətlərə yayılmağa imkan verilməyib. O baxımdan ABŞ bu məlumatları ən son məqamda ictimailəşdirə bilər. Məhkəmə davam etdirildiyi ərafədə və ya proses bitdikdən sonra ABŞ-ın bütün bu informasiyalardan silah kimi Türkiyəyə qarşı istifadə etməsi mümkündür. Rza Zərrab olayları hesab edərəm ki, Türkiyədə xeyli əks-səda doğurdu. Sonradan isə Türkiyə tərəfi tənbeh etdi və bunu FETO-çuların qurduğu oyun adlandırdı. Beləliklə də bunun Türkiyə ictimai rəyinə təsirini azaltdı. Ümumiyyətlə, Türkiyədə anti-amerikanizm əhval-ruhiyyəsi o qədər güclü deyil. Bu da tez-tez körükləndiyi üçün Qərb tərəfindən Türkiyə əleyhinə olan hərəkətlər real faktlara söykənsə də, daxili ictimai rəyde uğur qazana bilmir. Bunun səbəbi sadəcə olaraq "AK parti"nin, eləcə də iqtidarı anti-Qərb, anti-Ame-

Q. Əli RAİS,
 "Yeni Müsavat"

Küçələrdə "Nə alsan, 1 manata" deyən çinli və pakistanlılar niyə yoxa çıxıb?

İqtisadçı ekspert iki əsas səbəb gətirdi

Son illər Bakı küçələrində, eləcə də ölkənin digər şəhər və rayonlarında küçə alveri ilə məşğul olan, "Nə alsan, 1 manata" deyən çinlilər, pakistanlıları görə bilmirik. Doğrudur, onların satdıqları mallar, oyuncaqlar, bju-teriyalar keyfiyyətsiz olsa da, ucuz olduğundan alıcıların diqqətini cəlb edə bilirdi.

Onlar təkçə küçələrdə deyil, həmçinin qarşılara çıxan binalara, evlərə gedərək öz mallarını cəfəşanlıqla satmağa çalışırdılar. Beləliklə də "bazarlarına" şərik olduqları üçün yerli satıcıların eksəriyyəti onların narazı idi.

Təxminən 2007-2008-ci illərdə ölkəmizə axışan pakistanlı və çinliləri nəinki küçə alverində, yerli tikinti sahələrində, qul bazarında, ayrı-ayrı sahələrdə də görmək olurdu. Bu da yerli işçi qüvvələri üçün ciddi rəqib demək idi. Hətta bir

neçə il bundan əvvəl Bakı Bulvarında aparılan tikinti zamanı işçilərin böyük eksəriyyətinin çinlilərdən ibarət olması mətbuatın diqqətinə səbəb olmuşdu. Elə o zaman araşdırmalar nəticəsində onların eyni işi 3 dəfə ucuz qiymətə etdikləri üçün azərbaycanlı fəhlələrin işsiz qaldığı üzə çıxmışdı. Belə ki, sonuncular bir kvadratmetr yeri 8 manata döşədikləri halda, çinlilərin cəmi 3 manata bunu etməyə razılaşdıqları məlum olmuşdu.

Səyyar küçə alveri ilə

məşğul olan çinli və pakistanlılar paytaxt Bakıdan sonra rayonlara da axışmağa başlamışdı. Onlar böyük ev tutaraq kompakt şəkildə yaşayırdılar. Hətta onların arasında yerli camaatla qaynayıb qarışan, evlənib qalanlar da var. Ekspertlər qeyd edir ki, həmin illərdə ölkəmizdə təxminən

4000-4500 çinli ölkəmizdə yaşayıb. Hazırda isə onların sayının təxminən 200-300 olduğunu deyilir. Onlardan demək olar ki, hamısı turist qismində ölkəmizə gəlib.

Beləliklə, bir zamanlar ölkəmizə axışan çinli və pakistanlıları görə deyirik. Səbəb nədir? Bunun ölkə iqtisadiy-

yatına hansısa mənfi və müsbət təsiri var?

Bəzi ekspertlərin fikrincə yerli insanlar artıq keyfiyyətsiz məhsullardan imtina etdiyi üçün səyyar ticarətlə məşğul olan çinli və pakistanlılar ölkəni tərk etməli olub. Digər ekspertlər isə qeyd edir ki, Rusiyada artıq miqrantlarla münasibət yaxşılaşdığından, səyyar satıcılar yenidən bu ölkəyə geri dönüb.

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a danışdı: "Əslində son zamanlar ölkəyə giriş və çıxışın asan vizanın tətbiqinə qədər sərtləşdiyini görmüşdük. Eyni zamanda Azərbaycan realığı var ki, bu ölkədə səyyar ticarətlə məşğul olmaq ciddi problemlər yaradır. Bildiyiniz kimi məhsulların keyfiyyətsiz çıxdığı üçün alıcılar təzyiqlər göstərirdi. Polis strukturları tərəfindən də müəyyən təzyiqlər, maneçiliklər törədilirdi, hətta onlardan əlavə vəsait tələb edənlər olurdu. Fikrimcə, onlar burada işləməyin sərfəli olmadığını görüb getməli oldular. Çünki qazanclarının böyük eksəriyyətini xərclərinə yönəltmək məcburiyyətində qalmışdılar. Ona görə də həm sərhəd sərtləşməsindən sonra, həm də buradakı iş şəraitini nəzərə alaraq ölkəmizdən çəkildilər.

Amma onları tez-tez qonşu ölkələrdə, o cümlədən Gürcüstanda, Türkiyədə görmək olur. Azərbaycanda öz vətəndaşlarımız belə səyyar ticarətlə çox çətinliklə məşğul ola bilərlər. Çünki buna çox ciddi maneçiliklər, eyni zamanda qanunda boşluqlar var. Düşünürəm ki, ölkəmizdə səyyar ticarətlə məşğul olmaq sərfəli olmadığından, onlar ölkəmizi tərk edib. Xüsusən də son 2-3 ildə tamamilə çəkiliblər. Əslində eğer həm yerli, həm də xarici səyyar ticarətçilərinə normal şərait yaradılsaydı, yeni məsələni normal qaydalara əsaslandırarsaydılar, yeni aydın qaydalara uyğun sistem tətbiq edilsəydi, həm ölkə büdcəsinə gəlir gətirərdi, həm də əhalinin daha ucuz mallara çıxış imkanı olardı. Bu məsələ artıq Türkiyədə öz həllini tapıb. Səyyar ticarətlə bağlı məsələ bələdiyyələrə tapşırıldı və bələdiyyə öz sahəsində fəaliyyət göstərən səyyar ticarətçini müəyyən qaydalar çərçivəsində özü tənzimləyir. Beləliklə istənilən şəxs, yeni fərqi yoxdur, həm yerli, həm də xarici müəyyən proseduralardan sonra ticarətlə məşğul ola bilər. Azərbaycanda isə bu qaydalar çox dağınıqdır".

Q. Xalidə GƏRAY,
 "Yeni Müsavat"
 Musavat.com

Azərbaycanda İlahiyyat İnstitutu yaradılır. Belə ki, prezident İlham Əliyev Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yaradılması haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə öz tabeliyində Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu yaratmaq, Təhsil Nazirliyinə Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat fakültəsinin Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun strukturuna daxil edilməsini təmin etmək tapşırılıb.

Sərəncama əsasən DQDK iki ay müddətində Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun nizamnaməsini Azərbaycan prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etməli, bu sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir. İnstitutun bina ilə təmin edilməsi üçün iki ay müddətində tədbirlər görülməsi tələb olunub.

Beləliklə, Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat fakültəsini də strukturuna daxil edəcək yeni İlahiyyat İnstitutu dini fəaliyyətin təşkil sahəsində yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlayacaq. Ən maraqlısı isə odur ki, İlahiyyat İnstitutunda təhsil pulsuz olacaq. Bu haqda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Gündüz İsmayılov Xəzər TV-yə açıqlamasında bildirib. Onun sözlərinə görə, hələlik ixtisasların konkret sayı məlum olmasa da, məzunların işləyəcəkləri sahələr bəllidir. Həmçinin yeni təhsil ocağına hazırda inzibati bina axtırılır. İnstitut üçün yataqxana ayrılması da planlaşdırılır. Qəbul prosesi nöqtəy-nəzərdən isə buranın digər təhsil ocaqlarından heç bir fərqi olmayacaq.

Gündüz İsmayılovun sözlərinə görə, yeni təsis olunacaq struktura təkcə təhsil məsələsi kimi yanaşmaq olmaz. Azərbaycan

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda təhsil pulsuz olacaq

Dini Komitə rəsmisi: "İnstitutun fəaliyyətə başlaması ilə bu sahədə milli kadr çatışmazlığına da son qoyulacaq..."

İlahiyyat İnstitutunun fəaliyyətə başlaması ilə bu sahədə milli kadr çatışmazlığına da son qoyulacaq. Çünki qanunla xaricdə dini təhsil

alan şəxsin ideoloji fərqlilik baxımından ölkədə fəaliyyətinə müəyyən məhdudiyyətlər qoyulub.

"Artıq bizim ölkəmizə din sahəsində heç bir xarici dairə mənfi fikirlər aşılaya bilməyəcək". Bu sözləri isə İlahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Əkrəm Həsənov isə axar.az saytına İlahiyyat İnstitutunun əhəmiyyəti haqqında danışarkən bildirib. O, qeyd edib ki, yeni yaradılan institutda ölkəmiz adət-ənənələri, milli-mənəvi dəyərləri, müxtəlif dinlər haqqında informasiyalar və islam dininin elmi şəkildə bütün dərəcəlikləri gənclərimizə öyrədiləcək: "Əminəm ki, həmin institutu bitirən savadlı gənclər gələcəkdə ölkəmizdə din sahəsində yüksək ixtisaslı kadrlar olacaqlar. Bu institut Azərbaycan

cəmiyyətinin mənəvi cəhətdən saflaşmasında mühüm rol oynayacaq. Fikrimcə, İlahiyyat İnstitutunda müxtəlif dinlər və islam dini ilə yanaşı, dinlər tarixi, islam tarixi, Azərbaycan tarixi, bir çox xarici dillər, fəlsəfə, fəlsəfə tarixi, kəlam, hədis, fiqh, dünyəvi elmlər, dövlətçilik, milli-mənəvi dəyərlərimizin tərkib hissəsi olan bütün vacib elmlər tədris olunacaq. Bu, gələcəkdə Azərbaycan tarixinə çox böyük faydalar verəcək. Həqiqət

budur ki, məhz İlham Əliyevin bu möhtəşəm addımı Azərbaycan tarixində gələcək nəsillər üçün böyük hərfərlə yazılacaq. Mən inanıram ki, həmin institutu bitirən gənclər gələcəkdə dünya arxivlərində Azərbaycan haqiqətlərini üzə çıxararaq dünyaya təqdim edəcəklər. Biz, Azərbaycan alimləri Prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkürümüzü bildiririk".

□ **Xalidə Gəray,**
"Yeni Məsəvi"

Əxlaqsız şagirdin videosundakı qızdan şok addım

132-134 sayılı Təhsil Kompleksində zorakılığa məruz qalan 7-ci sinif şagirdi ictimaiyyətin qnağından sonra intihara cəhd edib. Fevralın 10-da İntaqram sosial şəbəkəsində canlı yayıma çıxan qız damarlarını kəsməyə başlayıb. Bu barədə Oxu.az-a açıqlamasında hüquq müdafiəçisi, Azərbaycan Uşaqlar Birliyinin rəhbəri Kəmalə Ağazadə deyib.

"Görünür ki, qız bundan əvvəl də zorakılığın qurbanı olub, lakin bu barədə heç kim danışmır. Hamı başa düşməlidir ki, qız zorakılığın qurbanıdır. O uşaqdır, 13 yaş var və böyük psixoloji problemləri var. İndi isə mənə belə söhbətlər çatıb ki, oğlan keçmiş nazirin nəvəsi olduğu üçün jurnalistlərə zəng vurub onun barəsində heç nə yazmamağı tələb ediblər", - Kəmalə Ağazadə deyib.

Xatırladaq ki, təhsil kompleksinin 11-ci sinif şagirdi R.C.-nin sabiq müdafiə naziri, general Dadaş Rzayevin nəvəsi olması barədə yayılan məlumatı generalın xanımı təkbiz edib.

Qeyd edək ki, Bakı şəhərindəki 132-134 sayılı Təhsil Kompleksində 11-ci sinifdə oxuyan R.C. 2017-ci il dekabr ayının 10-da onunla eyni məktəbin 7-ci sinifində oxuyan qızla idman zalının soyunub-geyinmə otağında cinsi əlaqədə olub və bunu telefona çəkərək sosial şəbəkələrdə yayıb.

Baş vermiş hadisə ilə bağlı Bakı şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 150-ci (seksual xarakterli zorakılıq hərəkətləri etmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Səbəylə Məhkəməsinin qərarı ilə R.C. barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Sosial evlərlə bağlı son durum: proses niyə ləngiyir?

Ramil Osmanlı: "Tikinti prosesinin tam yekunlaşması 2019-cu ilin əvvəlinə qədər çəke bilər..."

Ötən ilin may ayından etibarən sosial evlərə qeydiyyat başlasa da, hələ ki, bu prosesdə nəzərə çarpacaq bir irəliləyişə nail olunmayıb. Vətəndaşlardan gələn sənədlərin qəbulu və cavablandırılması prosesi belə yekunlaşmayıb. Bundan başqa, sosial mənzillər üçün iki ayı rayonda tikilən binalarda işlər də davam etməkdədir.

Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin mətbuata verdiyi açıqlamalarda isə bildirilir ki, ilk sosial mənzil layihəsi olan və xarici dairəvi avtomobil yolunun kənarında yerləşən Yasamal Yaşayış Kompleksinin ümumi sahəsi 11,6 hektardır. Layihəyə görə, kompleks 29 çoxmənzilli yaşayış binasından ibarət olacaq. Bunlardan 17-sinin 2-bloku 9-mərtəbəli, 12-sinin isə 1-bloku 12-mərtəbəli olması planlaşdırılır. Bu binalardakı 1843 mənzildən 324-ü birotəqlı, 1052-si ikiotaqlı, 467-si isə

üçotaqlıdır. Birotəqlı mənzillərin sahəsi 31-33 kvadratmetr, ikiotaqlı mənzillərin 50-58 kvadratmetr, üçotaqlı mənzillərin sahəsi isə təqribən 70 kvadratmetrdir.

Mənzil almaq istəyənlərin əksəriyyətinin təmirli evə üstünlük

verdiyini nəzərə alaraq, bütün mənzillər vətəndaşlara tam təmirli vəziyyətdə və mətbəx mebeli ilə birlikdə təklif olunacaq. Vətəndaşlar üçün, həmçinin İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun illik 4 faizlə verilən güzəştli İpoteka

proqramı çərçivəsində uzunmüddətli ödəniş imkanı da yaradılıb. Xatırladaq ki, bu, ölkədə mənzil satışı ilə bağlı ən sərfəli ödəniş formasıdır.

MİDA-nın mətbuat katibi Diana Dadaşova Azertac-a müsahibəsində bildirib ki, müştərilərə təklif edilən mənzillər yerləşdiyi ərazi üzrə orta bazar qiymətindən aşağı olacaq. Məsələn, güzəştli İpoteka üzrə 30 illik kreditlə birotəqlı mənzil üçün aylıq ödəniş təqribən 130-150 manat, ikiotaqlı mənzil üçün 200-250 manat, üçotaqlı mənzil üçün isə 300-350 manat nəzərdə tutulub. Yasamal Yaşayış Kompleksindən başqa, ötən ilin sonunda Hövsan Yaşayış Kompleksinin də əsası qoyulub.

Bu sahədə digər yeniliklərdən biri də güzəştli mənzil əldə etmək hüququna malik vətəndaşların real vaxt rejimində və şəffaf qeydiyyatının aparılması üçün "Elektron hökumət" portalında "Güzəştli mənzil" sisteminin yaradılmasıdır.

"Yeni Məsəvi"yə açıqlamasında sözügedən prosesi dəyərləndirən mənzil məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlı bildirdi ki, bu ilin yanvar ayının 10-dan etibarən artıq müəssisələrin reallaşdırılması ilə bağlı proses başlanıb: "Orada elektron kabinetlərin yaradılması, elektron ərizələrin qəbulu işi həyata keçirilir. Bu proses artıq yekunlaşmalı idi. Sadəcə, müəyyən texniki səbəblərdən ləngimələr oldu. Yəqin ki, fevral ayının sonuna qədər bu proses yekunlaşacaq. Tikinti prosesinə gəlincə, bu işlərin də müəyyən

mərhələsi yekunlaşıb, ancaq tam yekunlaşması 2019-cu ilin əvvəlinə qədər çəke bilər".

Qiymətlərə gəlincə, Ramil Osmanlı bildirdi ki, sosial evlərin ucuz satılmasına tam nail olunmadı: "İlkin rəqəmlər açıqlanıb. Mən düşünürəm ki, mənzillərin bölgüsünə və yerləşmə ərazisinə görə, həmin qiymətlər real bazar dəyərlərindən yüksəkdir. Bu mənim şəxsi mövqeyimdir və konkret faktlarla əsaslandırma da bilərəm. Ancaq hələ proses tam yekunlaşmayıb, o baxımdan indidən şərh vermək düzgün olmazdı. Ola bilər ki, proses tam yekunlaşanda qiymətlər də dəyişəcək. Ona görə indidən prosesə yekun qiymətləndirmənin verilməsinin tərəfdarı deyiləm. İlkin rəyimiz isə ondan ibarətdir ki, yerləşdiyi əraziyə və mənzillərin ölçüsünə görə, aylıq ödəniş rəqəmləri və mənzillərin qiyməti real bazar dəyərlərindən yüksəkdir. Hazırda Yasamal və Hövsan qəsəbələrində sosial evlərin tikilməsi ilə bağlı işlərə başlanılıb, layihələr üzrə tikinti işləri gedir. Ancaq yeni ünvanlar da müəyyənəşdirilib. 2018-ci ilin ortalarına qədər daha iki ünvanda layihənin icrası ilə bağlı təbliğlərə başlanılacaq".

Sosial evlərin verilməsi ilə bağlı şərtlərə də toxunan mənzil eksperti bildirdi ki, nəzərdə tutulan bəzi kateqoriya insanlar onsuz da daim dövlətin diqqətindədir və digər sosial layihələr çərçivəsində də mənzillə təmin olunurlar. Bəzi şərtlər isə ümumiyyətlə, gənc ailələrin imkanı xaricindədir: "Mən ilk gündən bu layihənin müzakirələrinə qatılmışam və bütün fikirlərimdə layihənin sosial mahiyyətinin qorunmasının tərəfdarı olmuşam. Söhbət ondan gedir ki, biz layihənin adının sosial mənzil layihəsi qoyuruq, ancaq sonradan onu kommersiya layihəsinə

çeviririk və oradan mənfəət əldə etməyi düşünürük. İndiki mərhələdə görünən odur ki, layihənin sosial mahiyyəti onun kommersiya prinsiplərinin kölgəsində qalıb. Azərbaycan Mənzil Məcəlləsi var və bu qanunda Sosial Mənzil Fondunun yaradılması, idarə olunması ilə bağlı müəyyən fundamental fikirlər var. Sadəcə, Mənzil Məcəlləsində sosial mənzillərin sosial satış forması öz əksini tapmayıb. İndiki qəbul olunmuş bu qaydalar ona əlavə etmək olar. Amma şərtlər həddindən artıq ağırdır. İpoteka Fondu onsuz da illərdir bu işi görürdü. Bu fondun təqdim etdiyi sosial İpoteka əsasında indiki Sosial Mənzil Fondunun təqdim etdiyi layihəyə çox yaxın idi. Hətta bəzi şərtləri ondan da yaxşı idi. O baxımdan hesab edirəm ki, həqiqətən mənzilə ehtiyacı olan gənc ailələr, bəzi sosial qruplar bu layihəyə daxil edilseydi, yaxşı olardı. Bu fikrin ardınca dərhal təbliğ sualından ibarət olur ki, o şəxslərin ödəniş imkanları necə olacaq. Biz onu da müəyyən mənada izah edirik ki, ilkin ödəniş şərtlərinə əməl edən normal bir ailə, 5 min və ya 7 min manat ödəyib sonradan onu riskə atmaz. Ayda 100-150 və ya 200 manat vəsaiti də o ailə haradansa tapıb ödəyəcək. Bunun konsepsiyasını daha mükəmməl variantda hazırlamaq da olar. Bu baxımdan güzəştli şərtlərlə sosial evlərin verilməsi nəzərdə tutulan qaçqın və məcburi köçkünlər, şəhid ailələri, hərbiçilər və digər bu tipli qruplar onsuz da daim dövlətin diqqətindədir və zaman-zaman mənzillə təmin olunurlar. Yaxşı olardı ki, mənzil olmayan digər böyük qrupların maraqları nəzərə alınardı".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
"Yeni Məsəvi"

İnsanlar, xüsusi ilə uşaqlar heç də hər zaman doğru məlumat almırlar. Sən demə, bu günə qədər məktəblərdə, kitablarda öyrəndiyimiz bir çox şeylər yanlış imiş. Və biz bu yanlış məlumatların əsasında bəzən bir ömür boyu nələrsə səhv etmişik.

Bugünədək bizə öyrədilən yanlış məlumatları qeyd edərək, onların doğrularını, yeni aşkarlanmış məqamları diqqətə çatdırırıq.

1. "Dərinin üstündən mavi görünən damarlar çirkli qan daşıyırlar".

Nə olursa olsun, qan daim qırmızıdır. Damarlarımız mavi görünür, çünki yağlar işığın aşağı dalğasını absorbl edir. Bu vəziyyət də yüksək enerjili mavi işığın dərimizdən keçməsinə səbəb olur.

2. "Ancaq 5 duyğumuz var".

Halbuki; aclıq, susuzluq, hərəkət, təzyiç, qaşıntı və çimmək ehtiyacı kimi hissələr kimi bir çox duyğu hissələrımız var.

3. "Xristofor Kolumbun Amerikayı kəşf edən məsum bir səyyah olması".

Hər şeydən əvvəl bilməliyik ki, Kolumb olduqca varlı bir kölə taciridir. "Teleqraf"ın yazdığına görə, Kolumb kişiləri, qadınları və uşaqları İspaniyaya aparmaq üçün yığıb və onları məhz sirk heyvanları kimi kölələşdirib. İnsanların çoxu səfər zamanı ölüb və qalanlar da 6 ay ərzində həyatını itirib.

Bu vəziyyətdə də Kolumb tapı bildiyi ən yaxşı tiptəki 550 insanı seçib, adamlarına da istədiklərini qula çevirmə əmrini verib. Bundan sonra isə o, daha 600 nəfərin də əlavə olduğu ikinci səfərə çıxıb. Avropa səfər əsirlər üçün olduğu zəiflədici olub və onlar güc-qüvvədən düşüblər. 200 əsir məhz Kolumbun əmri ilə gəmidən atılıb. Amma adamlarının əsir etdiyi 600 insan haqqında hər hansı məlumat mövcud deyil.

Yeni, Kolumb məktəblərdə haqqında danışıldığı kimi məsum bir şəkildə dünya turuna çıxan insan deyil. O, qula çevirmək məqsədilə kişi, qadın və uşaq axtaran, bu səbəblə də dünyanı dolaşan bir canidir.

4. "Çin səddi kosmosdan gözlə görüne bilər".
Əslində isə Çin səddi kosmosdan adi gözlə görüne bilmir, onu ancaq xüsusi cihazla qeydə almaq mümkündür.

5. "Dilimiz fərqli dadları qəbul edən hissələrə ayrılıb".
2012-ci ilin avqust ayında "The Journal of Cell Biology" də yayımlanan bir məqaləyə görə, dilimizdə fərqli hissilyatlara sahib bölgələr var, amma tez-tez alınıt edilən şirin, acı, duzlu, turş kimi dadları tamamilə ayrı bölgələrə yerləşdirən dil xəritəsi etibarlılığını itirir.

6. "Napoleon çox qısa boy ludur".
Tarixi mənbələrdə Napoleonun 1.58 m boyunda olduğu qeyd edilib. Amma bu gün Napoleonun 1.73 m boyunda olduğu və yaşadığı dövərdə də bu uzunluğun norma olduğu qeydə alınıb.

7. "Beynimizin ancaq 10 faizlik bir qismindən istifadə edirik".
Əslində beynimizin bütün hissəsindən istifadə edirik. Con Hopkinsdə bir nevroptoloq olan Barri Gordon deyib ki, beynimizin bütün hissəsindən istifadə edirik və beynimizin böyük bir qismi daim aktivdir.

8. "Buğalar qırmızı rəngə nifrət edirlər".
Buğalar hərəkət edən bir çox canlıya qarşı hərəkətə keçirlər. Bunu aparılan testlər ortaya çıxarıb: matadorlara qırmızı, ağ və mavi rəngdə şalvarlar geyindirərək, buğaların reaksiyasını müşahidə ediblər.

9. "Kosmosda cazibə qüvvəsi yoxdur".
Amma cazibə qüvvəsi hər yerdə var. Bunu bir çox elmi araşdırmalar sübut edib.

10. "Kəpənəklərin ömrü bir gündür".
Yanlışdır! Kəpənəklərin sadəcə bir neçə növü cəmi bir gün yaşayır. Daha "kəpənək olsaydım da bu günləri görməseydim", "kəpənəyin qəlbini qırdınsa sabahı gün üzr istəyə bilməzsən" kimi mənasız sözlər sizə pis təsir etməyəcək.

11. "Siçanlar pendiri sevirlər".
Yanlışdır! Siçanlar pendiri sevmirlər, onlar taxıl bitkilərini və şirin meyvələri sevir. İndi bildiniz nəyə görə telenizə siçan düşür?

12. "Nyuton başına düşən almalardan sonra yerin cazibə qüvvəsi olduğunu kəşf etdi".
Yanlışdır! O almalar Nyuton ağacın altında olarkən düşmüşdü, amma, heç biri onun başına düşməmişdi. Kaş başına düşüb onu öldürəydi də biz bu gün fizikadan bir qədər az düstur əzbərləyeydik.

İndiyədək bunları doğru

bilirdik, amma yanlış imiş...

Bu günədək eşitdiyimiz səhvlər və onların pərdəarxası

13. "İnsan gündə 8 stəkan su içməlidir".
Yanlışdır! Bu, insanın yaşından, boyundan, ölçüsündən və başqa xüsusi səbəblərdən aslıdır. Siz yenə də çox su için.

14. "Adəm ilə Həvva qadağan olunmuş almanı yedikləri üçün cənnətdən qovulublar".
Yanlışdır! Heç bir müqəddəs kitabda o meyvənin adı keçməyib. Bu sadəcə "qadağan olunmuş meyvə" adlanıb.

15. "İtler dünyanı ağ-qara görür".
Yanlışdır! İtler də insanlar kimi rəngli görür, amma, insanlar qədər parlaq görmürlər.

16. "Dəvələr hürğüclərində ehtiyat halda su saxlayırlar".
Yanlışdır! Dəvələr hürğüclərində su deyil, yağ saxlayırlar və lazım olduqda bu yağı parçalayıb su halına çevirirlər. Əlavə məlumat kimi onu qeyd edək ki, 1 kq yağ parçalandıqda 1,1 litr su ayrılır.

17. "Şəkərli diabet xəstələri şəkərdən uzaq durmalıdırlar".
Yanlışdır! Diabet xəstəliyi ilə şəkər arasında heç bir əlaqə yoxdur. Sadəcə adına görə bunu insanlar uydurublar.

18. "Suşi yapon dilindən tərcümədə çiy balıq mənasına gəlir".
Yanlışdır! Suşi yaponca "tərcümədə" "turş düyü" mənasında gəlir.

19. "Smartfonları yeni ağıllı telefonları gecə enerjiyə qoyub yatmaq telefonun ömrünü azaldır".
Yanlışdır! Ağıllı telefonlar enerjiyə dolu olduqda enerji qəbulunu dayandıracaq qədər ağıllıdır. Necə deyərək, gör nə günə qalmışıq ki, telefon bizdən ağıllıdır.

20. "Günəş sisteminə 9

planet vardır".
Yanlışdır! Pluton 2006-cı ildən bu yana rəsmi olaraq planet sayılmır. Buna səbəb isə onun bütün həyatı boyunca günəşin ətrafında fırlanmaması göstərilir. Tənbəliyin gücünə bax ki, planet olmaq xətrinə günəş ətrafında belə fırlanmağa ərinir. Belə tənbəl birini planet olaraq qəbul edə bilmərik.

21. "Dünyanın fırlanması 29 faizi yerin Günəş ətrafında fırlandığını deyir. Amma modern elmin irəli sürdüyü fərziyyəyə görə, istər Günəş, istərsə də bütün planetlər eyni vaxtda öz oxları ətrafında fırlanırlar. Yəni nə Yer, nə də başqa planetlər Günəş ətrafında dövr

etmir.
İndi isə sual-cavab əsasında bildiyimiz bəzi yanlışların doğru versiyasına nəzər salaq.

Dünyanın ətrafını gəzmək ilk insan kimidir?
Zənci Henry. Ferdinand Magellan dünyanın ətrafındakı dövrünü əsla tamamlaya bilməyib. 1521-ci ildə Filippində hələ turun yarısınıdaykən öldürülüb.

Magellan 1511-ci ildə Portuqaliyadan çıxıb Hind okeanını keçərək əvvəl Uzaq Şərqi ziyarət edib. Zənci Henrynin 1511-ci ildə Malayziyadakı bir qul bazarında tapdı və onu gəlidi yoldan Lissabona aparıb. 1519-da çıxılan dünya dövrü cəhdi də daxil olmaqla uzra bundan sonrakı bütün səfərlərində Zənci Henry Magellanın yanında gedib. Bu səfər digər istiqamətdən yeni Atlas Okeanını və Böyük Okeanını keçərək reallaşsın, buna görə 1521-ci ildə Uzaq Şərqi çətqiqlərində Zənci Henry dünyanın ətrafını tam olaraq gəzmiş olan ilk insan olub.

Ayin qoxusu necədir?
Ay barıt kimi qoxar. Aya yalnız on iki adam gedib və kosmonavlardan heç biri xüsusi kosmos geyimləri səbəbindən Ayı iyləyə bilməyib... Ancaq Ay səthindən kabinete döndüklərində özləri ilə bu tozlardan bol miqdarda aparıblar. Onlar Aydakı torpağın qara bənzədiyini, bant kimi iy verdiyini və dadının çox pis olmadığını söyləyiblər.

Dünyanın nə qədəri sudur?
Yer səthinin 70 faizi su ilə örtülüdür, amma su planetin kütləsinin 5 mində birində daha azına bərabərdir - təxminən yüzde 0,1.

Adi gözlə nəçə qalaktika

görüə bilər?
Beş min? İki milyon? On milyard? Xeyr cəmi dörd dənə görə bilerik. Əslində oturduğumuz yerdən yalnız ikisini görə bilerik; bunlardan biri də içində olduğumuz boşluqdur.

Bu ana qədər yaşamış ən təhlükəli heyvan hansıdır?
Bu sualın cavabı açıq aşkar aqcaqanaddır... Bu ana qədər ölmüş olan insanların yarısı (ehtimalla 45 milyard qədər) dişi aqcaqanadlar tərəfindən viruslara yoluxdurularaq öldürülüb. İndiki vaxtda hər 12 saniyədə bir insan aqcaqanadlardan qaynaqlanan problem səbəbilə həyatını itirir.

Üç saniyəlik yaddaş sahib olan şey nədir?
Bu mövzuda hələ qəti bir nəticəyə çatılmış deyil. Ancaq məşhur qanunun əksinə olaraq bir yapon balığının yaddaşı bir neçə saniyəlik deyil. Araşdırmalar yapon balığının ən az üç ayılıq yaddaş sahib olduğunu və dəyişik şəkilləri, rəngləri və səsleri ayırd edə bildiyini göstərir.

Yaşayan ən böyük şey nədir?
Fil mavi balına ya da nəheng Sekoya ağacı? Xeyr, dünyada yaşayan ən böyük şey bir göbələkdir. Kesilmiş bir ağac kötüyünün üzərində böyüyən bal göbələyindən (Armillaria ostoyae) bu ana qədər görüən və Oregondakı Malheur Milli Meşəsində olan ən böyük nümunə 890 hektarlıq bir sahəni örtür və yaşı 2000 ilə 8000 arasında təxmin edilir.

Döyüşdən üç qat daha təhlükəli olan şey nədir?
Çalışmaq; içki, narkotik ya da döyüşdən daha çox insan öldürməkdədir. Hər il təxminən iki milyon insan işlə əlaqədar qezalar və xəstəliklər üzündən həyatını itirir; döyüşlərdə isə hər il 650 min adam ölür. Fərdi olaraq isə ən təhlükəli işin Berinq dənizində çalışan alyaskalı xərçəng ovçularına aid olduğu deyirlər.

Acı bibərin ən acı hissəsi harasıdır?
Acı bibərin ən acı qisminin nüvələri olduğuna dair inancın tərsinə olaraq, əsl acı olan hissə o toxumların tutunduğu mərkəzdədir.

Səvinc TELMANQIZI
☐ "Yeni Məsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 33 (6922) 12 fevral 2018

Sevdiyi oğlana puldan buket düzəltdirdi

Taylanddan olan tələbə qız sevdiyi oğlana hədiyyə qismində pullardan hazırlanan buket hədiyyə edib. Bu haqda lenta.ru saytı "Daily Mail"ə istinadən xəbər verib. Qız bir neçə dəfə oğlandan ad gününə nə almasını soruşub. "O da hər dəfə mənə deyirdi ki, nəse kişi üçün bir şey al. Mən də bunun nə demək olduğunu bilmirəm. Çünki kişiyanı bir şey almaq geniş anlayışdır. Ona görə də həmin vaxt mənim ağıma bu ideya gəldi".

Tələbə qız bankdan 100 min bat (təxminən 5 min manat) pulu kiçik kupyuralar şəklində alıb və onları gül mağazasına apararaq, buket hazırladı. Daha sonra sevdiyi oğlana restorana apararaq, ona bu qeyri-adi hədiyyeni verib.

"Bütün bunlar onun üçün böyük sürpriz idi" - bunu deyən tələbə qızın sözlərinə görə, sevgilisi ona bahalı hədiyyəyə ehtiyacı olmadığını demişdi: "Təbii ki, bu, onun alicənablığından irəli gəlirdi. Amma mən ona göstərmək istəyirdim ki, necə qeyri-adi biridir".

Tələbə qız eyni zamanda deyib ki, buket tək-cə sevdiyi oğlana yox, onunla eyni restoranda olan hər kəsə müsbət təsir göstərib.

Dünyanın ən tünd içkisi istehsal olundu

Şotlandiya kampaniyası olan "Twin River" dünyanın ən tünd içkisini istehsal edib. Bu barədə "The Independent" xəbər verib. 77 dərəcəli içki Naked Gun Uncut adlanır və məhdud sayda, cəmi 101 butulka istehsal edilib. Cin "Gin Festival: North East" adlanan festivalda təqdim edilib.

İstehsalçıların dediyinə görə, bu içki öz sərtliyinə baxmayaraq, qozlu-kremli aromati ilə fərqlənir və şirin dadı var. Amma bu, ilk 77 dərəcəli içki deyil. Analoji tündlükdə içki səhvən Kanadanın "Bacardi" kampaniyası tərəfindən də isteh-

sal edilmişdi. Amma onu nəzərə alaraq, qozlu-kremli aromati ilə fərqlənir və şirin dadı var. Amma bu, ilk 77 dərəcəli içki deyil. Analoji tündlükdə içki səhvən Kanadanın "Bacardi" kampaniyası tərəfindən də isteh-

Babası yemək yeməyə qoymadı, çəkisi 16 kiloya düşdü

Yapon qız Twitter səhifəsində onu ac saxlayan qohumu barədə yazıb. Məlum olub ki, məhz bu əzaba görə o, 16 kiloqrama qədər arıqlayıb. Qadının sözlərinə görə, 10 il əvvəl onun hamisi babası olub. Babası ona yemək yeməyi qadağan edib və onu əlində yeməklə tutanda qarnına təpiklər vurur və yediklərini geri qaytarmağa məcbur edirdi. Son nəticədə qız aclığın son həddində xəstəxanaya çatdırılıb. Mütəxəssislər deyiblər ki, onu ölümünə 10 dəqiqə qalmış xilas ediblər.

Öz dediklərini təsdiqləmək üçün yapon qız 16.8 kilo olduğu vaxt çəkirdiyi selfisini internet vasitəsilə paylaşmış. O, eyni zamanda xəstəxanadan çıxandan sonrakı görüntülərini də izləyicilərə göstərib. Yapon qız deyir ki, zamanında yardım əldə edib, sağalıb və indi normal çəkilyə malikdir.

16.8 kilo çəki 5 yaşlı uşaq üçün normal sayılır. 6 yaşa çatanda qızların böyük əksəriyyəti 18 kiloya çatır. Sağlam 16 yaşlı qızın çəkisi isə 47 kiloqram olmalıdır.

Ölmüşdü, cənazəsinə aparılarda dirildi

Hindistanın Darvad adlı kənd sakini öz dəfn mərasimində gədən yolda ayılıb. Bir ay öncə 17 yaşlı Kumar Maravadanı küçə itlərindən biri dişləyib, ondan sonra onun temperaturu yüksəlib. Gəncin durumu ciddi şəkildə pisləşəndə yaxınları onu xəstəxanaya aparıblar, daha sonra isə xüsusi aparata qoşulub. Həkimlər Kumarın yaxınlarına izah ediblər ki, infeksiya bütün bədəni üzrə yayılıb və o, yaşamaıyacaq.

Bununla belə, yaxınları onu bahalı müalicə etdirmək üçün pul tapmayıblar və buna görə onu evə aparıblar. Daha sonra onda heç bir həyat əlaməti özünü göstərməyib. Buna görə gənc üçün milli adət-ənənələrə uyğun olaraq dəfn mərasimi təşkil ediblər. Amma mərasim başlayandan iki saat sonra Kumar gözlərini açıb, əllərini tərpətdi. O, tezliklə ağır vəziyyətdə xəstəxanaya çatdırılıb, aparata bağlanıb. Həkimlər bildiriblər ki, onun diaqnozu meninqoensefalitdir və it dişləməsi nəticəsində yaranır.

QOÇ - Başqalarının işinə müdaxilə etməyin, xüsusən də hüquqi məsələlərdə. Bunu bacarsanız, günün ləzzətini yaşaya biləcəksiniz. Nəhardan sonra maddi irəliləyiş də gözlənilir.

BUĞA - Diqqətli olun, çünki ulduzlar ətrafınızda sizləri aldadanların artdığını bəyan edir. Başqa probleminiz olmayacaq. Bu gün ciddi gəlirinizi gözlənilməsə də, büdcəniz boş qalmayacaq.

ƏKİZLƏR - İlk növbədə əsəblərinizi qoruyun ki, qarşınızda duran problemləri həll etməyə gücünüz çatsın. Həlli çətin görünən məsələlərə girişməyin. Göy qübbəsi büdcənizin artacağını mütləq sayır.

XƏRÇƏNG - Qarşınızda xoş bir gün durur. Məqsədlərinizə çatmaqda çətinliyiniz olmayacaq. Amma uzaqda yaşayan qohumlarınızla əlaqələri dərinləşdirin, əlxişus da əgər onlardan xəstə olanı varsa.

ŞİR - Köhnə mübahisələrə, yarıtılmaz tərəflərlə haqq-hesab çürütməyə qayıtmayın. Əks təqdirdə çoxsaylı uğursuzluqlarla rəzləşəcəksiniz. Yalnız böyük ideyalarınız barədə düşünün.

QIZ - Ulduzlar təvəqqe edir ki, bu gün heç kimə yalan vədlər verməyəsiz. Çünki xırda yanlışlıq sonrakı günlərdə sizə zərər yetirə bilər. Qarşılıqlı ünsiyyət zamanı eqoistlik etməyin. Həmiyə dəyər verin.

TƏRƏZİ - Fevralın sonrakı mərhələsi üçün görəcəyiniz işləri indidən götür-qoy edin. Ən azından gün ərzində zəkanız iti olacaq, başınıza səmərəli ideyalar gələcək. Müqəddəs çağırışlara riayət edin.

ƏQRƏB - Aqressiv düşüncələri heç olmasa bu günlük arxa plana atın. Göy qübbəsi nəcətinizin mərhəmətli və mülayimlikdən asılı olduğunu bildirir. Saat 17-dən sonra bütün təkliflərə "hə" deyın.

OXATAN - Pozulmuş enerjinizi bərpa etmək üçün dini tövsiyələrə riayət edin, müqəddəs insanları və yerləri ziyarət edin. Fəaliyyətdən daha çox mənəvi amillərə yer ayırın. Uzaq səfərlər də mümkündür.

OĞLAQ - Bu gün heç bir təhlükə yoxdur. Göy qübbəsi aldığınız bütün təkliflərə razılıq verməyinizi təvəqqe edir. Yalnız axşam saatlarında xırda mübahisələriniz mümkündür. Yəqin ki, təmkinli olacaqsınız.

SUTÖKƏN - Hiss olunur ki, bu həftə çox yorulmuşunuz. Ona görə də bugünkü fəaliyyətinizi başa çatdırın kimi istirahət haqqında düşünün. Maddi durumunuz imkan versə, səfər də mümkündür.

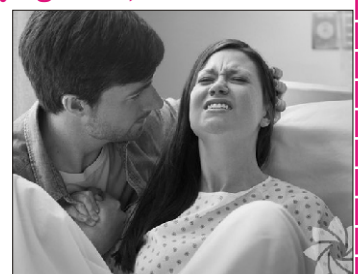
BALILAR - Gücünüzü lazımsız sahələrə sərf etməyin. Məhz bu səbəbdən vacib işləriniz öz həllinə gecikir. Yaxşı olar ki, saat 11-dən etibarən özünüzdə təpər tapıb hərəkətə keçəsiniz. Vaxt itirməyin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Hoteldə uşaq dünyaya gətirdi, işdən çıxarıldı

ABS-ın Nyu-York şəhərindəki ən məşhur hotelərdən birinə rəhbərlik edən Tara Tan adlı qadın başına ilginç hadisə gəlib. Belə ki, doğuş sancıları başlayan kimi xəstəxanaya getmək istəyən, amma bunu çətdirməyəcəyini anlayan qadın elə hotel otağında da övladını dünyaya gətirib. "Şirkət mədəniyyətinə" uyğun olmadığı üçün işdən çıxarılan qadın isə boş dayanmayıb. O da hoteldən məhkəməyə şikayət verərək, 10 milyon dollar tələb edib.

"Nyu-York Post" qəzetinə müsahibə verən Tan deyib ki, doğuşun gerçəkləşməsinə həyat yoldaşı kömək edib. O, həkimlə telefonla danışaraq doğuşun baş tutmasını təmin edib. 40 yaşındakı Tanın sözlərinə görə, hotel rəhbərliyi bu yaşlarda olan və analıq arzusuna düşən qadınlara müsbət yanaşmır, onları hər cür bəhanə ilə işdən çıxarıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100